

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE KAYNAŞTIRMA
EĞİTİMİ UYGULAMALARININ SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZLEM CANKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Doç. Dr. İsa KORKMAZ**

Konya-2010

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Özlem CANKAYA'.

Özlem CANKAYA

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem
	Numarası	Cankaya
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim/Sınıf Öğretmenliği
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. İsa Korkmaz
Tezin Adı	İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi** başlıklı bu çalışma 02/07/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Önyanı, Adı Soyadı

Doç. Dr. İsa KORKMAZ

Prof. Dr. Ahmet SALLAN

Yrd. Doç. Dr. Beyhan Nazlı KOÇBUKTEPE EİD

Danışman ve Üyeler

Danışman

Üye

Üye

İmza

(Handwritten signatures of the supervisors and members)

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Özel Eğitim adı altındaki düzenlemeler çerçevesinde, özel eğitime gereksinimi olan bireylerin kendi akranları ile aynı ortamda birlikte eğitim görmesi “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları” olarak nitelenmekte, daha demokratik ve faydalı olduğu düşünülerek benimsenmekte ve uygulamaları yaygınlaşmaktadır. Milli Eğitim sistemi içinde yer alan bu uygulamada uygun ve yeterli personel, eğitim yöntemi, teknoloji ve eğitim ortamının sağlanması konusunda yetersizlikler yaşanması, araştırmaların yapılmasını ve geliştirilmesini gerektirmektedir. “İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin değişken özelliklerine göre kaynaştırma eğitimi uygulamasını nasıl değerlendirdikleri araştırılmaya çalışılacak bulgular ışığında değerlendirmeler ve çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Bu çalışmada;

Mesleğimin ilk yılında atandığım Konya ili, Karapınar ilçesi, Hotamış Mehmetçik İ.Ö.O. da, bireysel farklılıklar ve eşit eğitim hakkı konusunda bilgi ve eğitimimin yetersiz olduğunu hatırlatarak, bu konuda kendimi geliştirmek ve kendilerine yardım edebilmek adına bu çalışmayı yapmama neden olan sevgili öğrencilerim Muhammet ve Beytullah’a,

Karapınar ilçesinde kaynaştırma eğitimi uygulayan okullara ulaşmamda bana yardımları için başta Karapınar İlçe Milli Eğitim Müdürü Bahri KİNİ ve Müdür Yardımcısı Mevlüt ERGEN' e, araştırmam için zaman ayıran ve görüşlerini benimle paylaşan değerli meslektaşlarıma,

İncelediğim, makale, tez ve araştırmalarıyla özel gereksinimli bireylere yardımları dokunan ve bana bu tez ve araştırmamda fikir veren ve yön gösteren bütün araştırmacılara,

Eğitimim için maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, haklarını asla ödeyemeyeceğim annem ve babama, her zaman desteğini gördüğüm amcama, bana her zaman cesaret veren ve destekleyen eşim ve meslektaşım Fazlı CANKAYA' ya,

Yüksek lisans eğitimim süresince, özellikle bu tezin hazırlanması aşamasında akademik destek ve yardımları için danışmanım Doç. Dr. İsa KORKMAZ' a,

Sonsuz teşekkür ederim.

Özlem CANKAYA
Mayıs-2010 / KONYA

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem CANKAYA	Numarası: 075214021004
	Ana Bilim/ Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	
	Danışman	Doç. Dr. İsa KORKMAZ	
Tezin Adı		İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi	

ÖZET

İLKÖĞRETİM I. KADEMEDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ UYGULAMALARININ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Her insana eşit hak ve fırsatın verilmesi ilkesinden hareketle eğitimde de eşit hak ve fırsatın özel gereksinimli bireylere de verilmesi gerekmektedir. Özel gereksinimli bireylere eşit eğitim hak ve fırsatının ise kendi akranları arasında ve kendi doğal ortamında uygulanan kaynaştırma eğitimi uygulamaları ile sağlanabileceği gittikçe yaygınlık kazanan görüşür.

Kaynaştırma eğitimi uygulamaları sürecinde uygulama ile ilişkili kişi ve kurumların uygulamaya ilişkin görüş ve tutumları farklılıklar göstermekte, uygulamayı bizzat yapan sınıf öğretmenleri ile kaynaştırma eğitimi uygulaması yapılan okulların bazı değişken özellikleri ise başarıyı doğrudan etkilemektedir.

Araştırmada; kişi ve kurumların kaynaştırma eğitimi uygulamasına ilişkin tutum ve düşünceleri ile uygulayıcı öğretmenlerin ve uygulama yapılan okulların kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin değişken özelliklerinin sınıf öğretmenlerinin görüş ve tutumlarına olan etkileri değerlendirilmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Öğretmenler, kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin olarak kişi ve kurumların tutumlarının genelde olumlu olduğunu, kaynaştırma uygulamalarının da ilişkili kişilere olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine ilişkin eğitim alan öğretmenlerin, eğitim almayanlara göre; erkek öğretmenlerin, bayan öğretmenlere göre; okulunda kaynaştırma eğitimine ilişkin imkânları daha iyi olan öğretmenlerin, olmayanlara göre ve okulun bulunduğu yerleşim birimi büyük olan öğretmenlerin, küçük olan öğretmenlere göre; kendilerini daha yeterli gördüklerini belirttikleri saptanmıştır. Uygulama yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulama tecrübesinin ise uygulamaya ilişkin görüşlerinde farklılık yaratmadığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Kaynaştırma, Sınıf öğretmenleri

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Özlem CANKAYA	Numarası: 075214021004
	Ana Bilim/ Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	
	Danışman	Doç. Dr. İsa KORKMAZ	
Tezin İngilizce Adı		Assessment Of Inclusive Education Applications in 1 st Grade Primary Education From Teachers' Point Of View	

ABSTRACT

ASSESSMENT OF INCLUSIVE EDUCATION APPLICATIONS IN 1ST GRADE PRIMARY EDUCATION FROM TEACHERS' POINT OF VIEW

From the principle to provide equal rights and opportunities to all individuals; equal education rights and opportunities should also be given to individuals with special needs. The view stating that; equal education rights and opportunities to individuals with special needs can be maintained by inclusive education applications among their peers in their natural environment, increasingly gains prevalence.

In inclusive education applications process; with regard to application, views and manners of persons and institutions involved in application, differ from each other; besides some variable characteristics of primary school teachers who carry out the application in person, as well as of schools where inclusive education applications are implemented, directly affect success rate.

The study attempts to assess and interpret how views and attitudes of primary school teachers are effected by attitudes and views of persons and institutions regarding inclusive education application; and variable characteristics of applying teachers and the schools which implement inclusive education applications.

The teachers have indicated that attitudes of persons and institutions regarding to inclusive education applications were generally positive; and that inclusive applications had positive impacts on individuals involved. Moreover, it is determined that when teachers who are trained for inclusive education are compared to the ones who are not, male teachers are compared to female teachers, teachers who have better facilities in their schools for inclusive education are compared to the ones who don't, and teachers in schools located in large residential areas are compared to teachers in schools located in small residential areas, the formers find themselves more competent. It is also determined that experience of the teachers who carry out applications do not create any difference on their views about the application.

Keywords: Inclusive Education, Primary School Teachers

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI.....	xiv
BÖLÜM I - GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Alt Problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sayıtlar ve Sınırlılıklar	6
1.5.1. Sayıtlar	6
1.5.2. Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM II- İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Özel Eğitimin Tarihsel Süreci.....	7
2.2. Yasal Zorunluluklar	8
2.2.1. Özel Eğitimin Amaçları	10
2.2.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri	10
2.2.3. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama.....	11
2.2.4. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılamanın İlkeleri	12
2.2.5. Eğitim Planı.....	12
2.2.6. Yönlendirme.....	13
2.2.7. Yerleştirme	13
2.2.8. İzleme	14
2.2.9. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim.....	14

2.2.10. Başarıların Değerlendirilmesi	16
2.2.11. Destek Eğitim Odası	17
2.2.12. Aile Eğitimi Hizmetleri.....	18
2.2.13. Okul ve Kurumların Özel Eğitim Hizmetleri Sorumluluğu	19
2.2.14. Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları	19
2.2.15. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.....	20
2.2.16. Bireyselleştirilmiş Eğitim Program Geliştirme Birimi	21
2.3. Özel Eğitim Uygulamalarında Tarama, Yönlendirme ve Yerleştirme.....	22
2.4. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	25
2.4.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması	26
2.4.1.1. Danışman Yardımıyla Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması.....	27
2.4.1.2. Özel Eğitim Öğretmeni ile Kaynaştırma Eğitimi uygulaması	28
2.4.1.3. Yardımcı Öğretmen ile Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması.....	28
2.4.1.4. Destek/Kaynak Oda Yardımlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması	29
2.4.2. Yarım Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması	30
2.5. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamasının Yararları	30
2.6. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamasında Başarıyı Etkileyen Faktörler	31
2.6.1. Öğretmenler.....	31
2.6.2. Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler	33
2.6.3. Kaynaştırma Öğrencileri	34
2.6.4. Okul Yönetimi.....	34
2.6.5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Aileleri.....	34
2.6.6. Sınıfın Hazırlanması ve Yapılandırılması.....	35
2.6.7. Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Aileleri	36
2.6.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP)	37
2.6.9. Özel Eğitim Destek Hizmetleri	38
2.7. Uygulayıcı Sınıf Öğretmenleriyle Yapılan Araştırmalar	39
2.7.1. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Araştırmalar.....	39
2.7.2. Öğretmen Yeterlilikleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar	40

2.7.3. Kaynaştırma Uygulama Süreci ve Uygulama Yöntemleri İle İlgili Araştırmalar.....	41
2.7.4. Öğretmenlerin Değişken Özelliklerine Göre Görüşlerini Belirlemeye Dönük Araştırmalar.....	43
BÖLÜM III- YÖNTEM	45
3.1. Araştırmanın Modeli	45
3.2. Evren ve Örneklem	46
3.3. Verilerin Toplanması	53
3.4. Verilerin Analizi.....	54
BÖLÜM IV- BULGULAR	56
4.1. Alanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	56
4.2. Alt Problemlere Göre Toplanan Verilerin İncelenmesi;.....	62
4.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Olarak Öğretmenlerin Ayrıca Belirttikleri Hususlar	73
BÖLÜM V- SONUÇ VE ÖNERİLER	75
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	75
5.1.1. Öğretmenlerin Eğitim ve Yeterlikleri	75
5.1.2. Sınıf Mevcutları	77
5.1.3. Kaynaştırma Öğrenci Sayısı.....	79
5.1.4. Destek Hizmetleri.....	79
5.1.5. Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri	82
5.1.6. Mevzuat Bilgisi, Takibi, Yeterliği ve Uygulanabilirliği	82
5.1.7. Kaynaştırma Öğrenci Ailelerinin, Bilgi, Eğitim ve İşbirliği.....	83
5.1.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları	85
5.1.9. Fiziki Koşullar.....	86
5.1.10. Tanı, Yerleştirme ve İzleme.....	87
5.1.11. Tutum ve Etkiler	88
5.1.12. Öğretmenlerin Cinsiyetleri.....	89

5.1.13. Öğretmenlerin Yaş ve Hizmet Yılı	89
5.1.14. Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Aldığı Yer	90
5.1.15. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi.....	90
5.1.16. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulama Yılı (Tecrübe)	91
5.1.17. Okutulan Sınıf	91
5.2. Öneriler	91
KAYNAKÇA	96
EKLER	102
Ek-1: Türkiye’de Özürlülük Durumu.....	103
Ek-2: Genel Nüfus ve Özürlü Nüfusun Eğitim Durumu.....	104
Ek-3: 2009-2010 Öğretim Yılı Kaynaştırma Öğrencisi Durumu.....	105
Ek-4: Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği....	106
Ek-5: Araştırma İzin Belgesi.....	109
ÖZGEÇMİŞ	110

KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI

BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
ÖEHY	: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
RG	: Resmi Gazete
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
f	: Frekans
%	: Yüzde
n	: Eleman Sayısı
p	: Anlamlılık
Akt.	: Aktaran
s.	: Sayfa
ss	: Standart sapma

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo-1: Öğretmenlerin Yaş Durumu	46
Tablo-2: Öğretmenlerin Cinsiyet Durumu	46
Tablo-3: Öğretmenlerin Hizmet Yılı Durumu	47
Tablo-4: Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulama Yılı Durumu	47
Tablo-5: Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Ders Alma Durumu.....	48
Tablo-6: Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Aldıkları Yer Durumu.....	48
Tablo-7: Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Yerleşim Birimi ...	48
Tablo-8: Kaynaştırma Eğitim Uygulaması Yapılan Sınıf Durumu.....	49
Tablo-9: Kaynaştırma Eğitim Uygulaması Yapılan Sınıf Mevcudu Durumu	49
Tablo-10: Sınıflarda Bulunan Kaynaştırma Öğrencisi Mevcudu Durumu	50
Tablo-11: Okullardaki Kaynaştırma Eğitim Uygulamaya İlişkin Durumlar	50
Tablo-12: Kaynaştırma Öğrencilerinin Yaş Durumu.....	51
Tablo-13: Kaynaştırma Öğrencilerinin Cinsiyet Durumu.....	51
Tablo-14: Kaynaştırma Öğrencilerinin Özür Türü Durumu	52
Tablo-15: Kaynaştırma Öğrencilerinin Ayrıca RAM'dan Eğitim Alma Durumu	52
Tablo-16: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar	56
Tablo-17: Kaynaştırma Eğitim Uygulamalarına İlişkin Kişi ve Kurumların Tutumları Uygulamanın Kişilere Etkisi	59
Tablo-18: Kaynaştırma Eğitim Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar	61
Tablo-19: Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	62
Tablo-20: Özel Eğitim Dersi Alma Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi	63
Tablo-21: Rehber Öğretmen Bulunma Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	64
Tablo-22: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu Bulunması Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	65
Tablo-23: Kaynak/Destek Oda Bulunma Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	66

Tablo-24: Sınıf İçi Yardım Hizmetlerinin Bulunmasına Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	67
Tablo-25: Özel Eğitim Danışmanı Bulunmasına Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	68
Tablo-26: Özel Eğitim Dersi Aldıkları Yere Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	69
Tablo-27: Görev Yaptıkları Okulların Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	70
Tablo-28: Kaynaştırma Eğitimi Uygulama Tecrübelerine Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	71
Tablo-29: Kaynaştırma Eğitim Uygulaması Yapılan Sınıflara Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	72
Tablo-30: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Olarak Öğretmenlerin Özellikle Belirttikleri Görüşlerinin Değerlendirilmesi	73

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlar bireysel farklılıkları ile dünyaya gelmekte ya da yaşam sürecinde meydana gelebilecek çeşitli olaylar kişilerin bireysel farklılıklarını değiştirebilmektedir. Bu bireysel farklılıklar normalde olması gerekenden farklılaştıkça bireylerin gereksinimleri de o oranda farklılaşmakta ve özelleşmekte olduğundan bu bireyler “özel gereksinimli birey” olarak nitelendirilmektedir. Kargın (2004: 1) özel gereksinimli bireyleri “bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan bireyler” olarak tanımlamaktadır.

Özel gereksinimli bireyler de günlük yaşam içinde ihtiyaç duyabilecekleri becerileri yerine getirebilmek ve yaşamlarını bağımsız sürdürebilmek için temel ve aynı zamanda özel bir eğitime ihtiyaç duymaktadır. Gözün ve Yıkılmış’a (2004: 67) göre özel gereksinimli bireylerin toplumsal rolleri üstlenebilmeleri için tam bağımsızlık kazanmaları çok önemli olup bu bağımsızlığı kazanabilmeleri için bireylerin yeterlik ve gereksinimlerine göre eğitim programları belirlenmeli ve bu gereksinimlere uygun eğitim ortamları sunulmalıdır. Dolayısıyla, özel gereksinimli bireylerin, toplumla daha kolay kaynaşmaları, eğitim imkânlarından yararlanmalarına bağlıdır.

Bireyler çeşitli yöntemler ile eğitim sürecinden geçerek hayata hazırlanırlar. Eğitim her bireyin temel gereksinimlerinden ve haklarından olup, farklılıklar gözetilmeksizin eşit eğitim hak ve imkânlarından faydalanılması hem demokrasinin, hem çağdaş eğitimin gereğidir. Enç, Çağlar ve Özsoy’a (1987) göre (Aktaran: Güven ve Aydın, 2007: 416) Türkiye’de demokratik anlayış geliştikçe özel gereksinimli bireylerin de toplumda eşit haklara sahip oldukları ve temel haklardan yoksun edilemeyecekleri görüşü yaygınlık kazanmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamları bireylerin yeterlik ve gereksinimlerine göre değişiklikler göstermektedir. Özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamlarına yerleştirilmesinde, kısıtlayıcılık temel faktör olarak kabul edilmekte olup bireysel özelliklerine göre en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitim görmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır. En az kısıtlayıcı ortam ise normal okulların normal sınıflarında normal gelişim gösteren öğrencilerin yanına özel gereksinimli öğrencilerin yerleştirilmesiyle yapılan kaynaştırma uygulamaları olarak kabul edilmektedir. Kırcaali-İftar’a (1998) göre de en az kısıtlayıcı ortamın en üst seviyesindeki eğitim hizmetini sağlayan eğitim sistemi, normal eğitim okullarındaki, normal sınıflarda uygulanan ve herkese eşit eğitim fırsatı sağladığı düşünülen, kaynaştırma eğitimi uygulamalarıdır (Aktaran: Gözün ve Yıkılmış, 2004: 67). Kargin’a (2004: 2) göre ise dünyada ve ülkemizde kaynaştırma eğitimi uygulamaları gittikçe daha fazla kabul görmekte ve benimsenmektedir.

Kaynaştırma eğitimi uygulamaları ile özel gereksinimli olan çocuklar, normal gelişim gösteren çocuklar ile aynı ortamlarda eğitilerek, birbirlerini daha yakından tanımaları, farklılıkları olan bireyler için ön yargılardan kurtulmaları, bireysel farklılıkların olabileceğinin kabullenilmesi amaçlanmaktadır. Güven ve Aydın’a (2007:416) göre normal gelişim gösteren bireylerle, engelli bireylerin, birbirleri ile etkileşimleri sonucunda, iletişim ve sosyal becerilerin daha etkili biçimde geliştiği, engelli çocuklarla etkileşim sonucunda normal gelişim gösteren çocuklarında kendilerine olan saygılarının arttığı gözlenmektedir.

Eğitim sürecinde, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, uygun ve yeterli personel, yöntem, teknoloji ile eğitim ortamının birlikte sağlanması gerekmektedir (DPT, 1992: 2). Eğitim seviyesi bireylerin ve bireylerin içerisinde buldukları toplumun gelişmişlik düzeyinin göstergesi olup gelişmiş ülkeler bu imkânları sağlayabilen ülkeler olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de de çağdaş, demokratik ve eşit bir eğitim amaçlanarak, bireysel farklılıkların eğitim üzerindeki olumsuzluklarını önlemek ve tek elden yürütülmesini sağlayabilmek için özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim sistemi içerisinde devlet ve özel sektör tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Dünyadaki ve Türkiye'deki çağdaş gelişmeler doğrultusunda her bireye eğitimde de eşit hak, fırsat ve imkânın verilmesi insanlığın gereği olarak kabul edilmektedir. Özel gereksinimli bireylerin, normal gelişim gösteren bireylerle aynı eğitim olanaklarına kavuşabilmesinin, akranları ile aynı ortamda eğitim almaları ile sağlanabileceği, bununda ancak en az kısıtlayıcı ortam olan, normal okulların, normal sınıflarında uygulanan, “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları” ile mümkün olabileceği gittikçe yaygınlık kazanan görüştür. Ülkemizde sürekli yaygınlaşarak artış gösteren kaynaştırma eğitimi uygulamalarında ise çeşitli sorunlar halen devam etmektedir.

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının geliştirilebilmesi ve başarısı için uygulamaya ilişkin;

- Kaynaştırma eğitim uygulaması mevzuatı,
- Öğretmen yeterlikleri,
- Kaynaştırma öğrencilerini tanılama, yerleştirme, izleme,
- Eğitim destek hizmetleri,
- Kaynak kitap, materyal sağlanması,
- Kaynaştırma öğrencilerine akademik ve sosyal hedef belirleme,
- Eğitim programları ve bireysel eğitim planları,
- Başarıların değerlendirilme sistemi,
- Hedeflenen başarıya ulaşma seviyesi,
- İlgili kişi ve kurumların görüş, tutum ve katılımları,
- İlgili kişi ve kurumların işbirliği ve koordinasyonları, sınıf öğretmenleri tarafından nasıl değerlendirilmektedir?

Soruları araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Alt Problemler

İlköğretim I. Kademedeki kaynaştırma eğitimi uygulayan sınıf öğretmenlerine ait,

- Cinsiyet,
- Özel eğitim ile ilgili eğitim alma durumu ve aldığı yer,
- Kaynaştırma eğitim uygulamalarındaki tecrübe,
- Görev yaptığı okulun kaynaştırma eğitim uygulamasına ilişkin özellikleri,
- Görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim birimi,

Değişkenlerinin, kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerinde yarattığı farklılıklar alt problemleri oluşturmaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin kişi ve kurumların tutum ve görüşleri ile uygulamayı yapan öğretmenler ile uygulama yapılan okulların değişken özelliklerinin uygulamayı yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine olan etkileri çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) işbirliğiyle hazırlanan “Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 İkincil Analiz Raporu” sonuçlarına göre, genel nüfusun; % 12,29’u özürlüdür (Ek-1), özürlülerin % 36,33’ü okuma yazma bilmemekte, okuma yazma bilen özürlülerin % 7,69’u bir okul bitirmemekte ve özürlülerin ancak % 21,71’i iş gücüne katılabilmektedir (Ek-2).

Özel Eğitim Hizmetleri Rehabilitasyon ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 05 Şubat 2010 tarihinde güncellediği, 2009-2010 Yılı Kurum ve Öğrenci Sayıları Tablosu'na göre (Ek-3), ilköğretim kademesinde 71,142 öğrenci 34,914 normal sınıfta kaynaştırma eğitimi uygulaması kapsamında eğitim görmektedir. Diğer bir deyişle Türkiye'de 34,914 sınıf öğretmeni bu yıl kaynaştırma eğitimini uygulamaktadır.

Türkiye'de özrürlük oranı, özrürlülerin eğitim durumu, iş gücüne katılım durumu ve kaynaştırma eğitimi uygulamaları durumu dikkate alındığında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına verilmesi gereken önem anlaşılmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında görevi ve sorumluluğu üstlenmek durumunda olan sınıf öğretmenlerinin kişisel özellikleri, kaynaştırma eğitimi uygulaması konusundaki eğitimi ve uygulama tecrübesi, mesleki yeterlikleri ve uygulama sürecine göre sınıf ve okulların uygulamaya ilişkin özelliklerini nasıl değerlendirdikleri ise uygulamaların başarısı ve geliştirilmesi için önem arz etmektedir.

Ülkemizde Milli Eğitim sistemi çağdaş, demokratik, eşit olma yolunda dünyadaki gelişmelere paralel olarak sürekli ilerlemekte ise de gittikçe önem kazanan kaynaştırma eğitimi uygulamalarında çeşitli nedenlere bağlı yetersizlikler devam etmektedir. Araştırmada yetersizliklerin tespit edilmesi ile uygulamanın geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kişi ve kurumların özellik, tutum ve görüşlerinin uygulayıcı öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenmesinin oldukça faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

1.5. Sayıtlar ve Sınırlıklar

1.5.1. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları,

- Araştırmaya katılan kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda belirtilen sorulara verdikleri yanıtlar doğru ve yansızdır.
- Araştırma kapsamındaki örneklem grup kendi evrenini temsil etmektedir.
- Araştırmada kullanılan “Kaynaştırma Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği” uygulamanın bütün aşamaları ile ilgili kişi ve kurumların görüşleri, yaklaşımları, ilişki ve işbirliğini araştırmaya yeterlidir.
- Kullanılan istatistiksel teknikler amaca uygundur.

1.5.2. Sınırlıklar

Araştırmanın sınırlıkları,

- Araştırmacının halen uygulama yapmakta olan öğretmene ulaşabilmesi,
- Öğretmenin Konya ilinde görev yapması,
- Öğretmenin sınıf öğretmeni olması,
- Öğretmenin sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunması,
- Araştırmada kullanılan görüşme formunda belirtilen sorularla,
- Araştırmaya katılan örneklem grubun verdiği doğru ve yansız cevaplar ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Özel Eğitimin Tarihsel Süreci

Demokrasi anlayışının gelişmesi ile her insana eşit hak ve fırsatın verilmesi ilkesine önem vermeye başlanmıştır. Eğitimde de bireysel farklılıklar gözetilmeden bütün bireylere eşit eğitim hak ve fırsatının verilmesi gittikçe önemsenmektedir. Bireysel farklılıklar gözetilmeden her bireye kendi akranları ile aynı ortamda eğitim hakkı sağlanarak her bireyin toplumla kaynaştırılıp, bütünleştirilebileceği düşünülmektedir.

Özel gereksinimli bireyler, toplumun sosyal yapısı, kültürü veya din olgusu kapsamında önceleri yok edilmiş, sonraları kendi haline bırakılmış, özellikle tek tanrılı dinler gelince, vicdan ve sevap anlayışı nedeniyle 17. Yüzyıldan itibaren ilgi gösterilip koruma altına alınmaya başlanmıştır. Bu yüzyıldan itibaren araştırmacılar tarafından bireysel çalışmalara başlanmış ve bu araştırmalar sonucunda özel gereksinimli bireylerin de eğitilebileceği anlaşılmıştır. Bu maksatla ABD ve Fransa'da yerleşim birimlerine uzak bölgelerde, engel türlerine göre yatılı özel eğitim okulları açılmaya başlanmış, Türkiye bu gelişmelere paralel olarak, ilk uygulamaya, 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde sağır okulu ve körler için bir sınıf açarak başlamıştır (MEM, 2008: 2).

Dünyadaki bu gelişmelere paralel bir tutum izleyerek özel eğitimin tek elden Milli Eğitim sistemi içinde yürütülmesi için Türkiye'de 1980 tarihinde kurulan Özel Eğitim Genel Müdürlüğü, 1982 tarihinde Daire Başkanlığına, 1983 de Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Aynı yıl çıkarılan 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu"nda, özel eğitime muhtaç çocukların yetiştirilmelerine dair esaslar belirlenmiştir. Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik

alanında ihtiyaçların artması sonucu, hizmeti daha etkin ve yaygın olarak yürütebilmek amacıyla 30.04.1992 gün ve 3797 sayılı Kanunla zel Eēitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Mdrlē kurulmuştur.

Türkiye’de 06.06.1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile engellilere ilişkin özel eēitim esasları son şekli ile belirlenmiş ve Milli Eēitim Bakanlıēı görevlendirilmiştir.

Son şekliyle 31 Mayıs 2006 tarihinde 26184 sayılı resmi gazetede yayınlanan Milli Eēitim Bakanlıēı zel Eēitim Hizmetleri Ynetmeliēi (ÖEHY) ile de özel eēitimin amacı, kapsamı, dayanak ve tanımları, temel ilkeleri, eēitsel deēerlendirme ve tanılama, eēitim planı, yönlendirme, yerleştirme, izleme ve bu konularda görevli kurum ve kişiler ile görevleri belirtilerek, uygulama esasları açıkça belirtilmiştir.

2.2. Yasal Zorunluluklar

Her bireye eēit eğitim hak ve fırsatının verilebilmesi için öncelikle yasal, yargısal ve idari tedbirler alınmalıdır. Sabancı niversitesinin yayınladıēı Eēitim İzleme Raporu 2008’e (2009: 41) göre eēitim hakkının herkes için saēlanabilmesinin ön koşulu, yasal mevzuatın buna göre düzenlenmiş olması ve gerekli tedbirlerin mevzuatta ngrlmş olmasıdır. Yasal düzenlemeler, amaçları açık şekilde ortaya koymalı, idarenin sorumluluklarını belirlemeli, düzenlemelerden asli olarak yararlanması gerekenler için erişilebilir olmalı, caydırıcı yaptırımlar öngörmeli ve hak sahipleri tarafından kullanılabilir hak arama yollarını belirlemelidir.

Enç, aēlar ve zsoy’a (1981: 376) göre de özel eēitim çalışmalarının düzenli yürütülmesi, verimli sonuç alınabilmesi bir bakıma mevzuata baēlıdır. Mevzuat gerektiēi kadar kapsamlı, herkes tarafından anlaşılabilecek kadar açık, birbirleri ile çelişmeyecek fakat birbirini tamamlayacak bir zincirleme içinde olmalıdır.

Yasaların ve mevzuatın uygun ve yeterli olmasının yanında ilgililerce yasa ve mevzuatın gereklerini yerine getirebilecek imkânların sağlanmış olması da gerekmektedir. Türkiye’de kaynaştırma uygulamasının uygun şekilde yürütülebilmesi için var olan yasa ve yönetmeliklere karşın, kaynaştırmanın uygulanışıyla ilgili de sorunlar bulunmaktadır. Batu, Kırcaali-İftar ve Uzuner (2004: 36) bu sorunları, destek hizmet personelinin olmaması, sınıfların ve okulların kaynaştırma uygulaması için uygun fiziksel ortam niteliği taşıyamaması, öğretmenler ile okul yöneticilerinin kaynaştırmayla ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması olarak sıralamışlardır.

573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde, özel eğitim ve özel eğitimin bünyesinde bulunan kaynaştırma eğitimi uygulamaları süreci en açık biçimde ifade edilerek, uygulamanın amacı, ilkeleri, uygulama ile ilgili kurum ve kişilerin görev ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Kaynaştırma eğitim uygulamasında uygulamanın başarısı için uygulama ile ilişkili bütün kişi ve kurumların etkin bir işbirliği içerisinde olması gerekmektedir. Hem bu işbirliğinin gerçekleştirilebilmesi, hem de görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde belirtilen kurum ve kişilerin görevlerini, uygulama sürecini, amacını ve ilkelerini tam olarak bilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de son yıllarda özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarına verilen öneme paralel olarak özel eğitim uygulamalarına ilişkin yasal düzenlemeler sürekli güncellenmektedir. Bu nedenle özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulama sürecinde görev ve sorumlulukları olan kişi ve kurumların uygulamanın bütün aşamalarını değerlendirip sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için kanun ve yönetmelik esaslarını tam olarak bilmelerinin yanında değişiklikleri de sürekli olarak takip etmeleri gereklidir.

2.2.1. Özel Eğitimin Amaçları

“Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını, amaçlar” (MEB. 2006: 4).

2.2.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

“Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır;

Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.

Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır” (MEB, 2006: 4).

2.2.3. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama

“Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verilir.

Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada; bireyin özürsüz sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu hazırlanır. Bu rapor özel, özel eğitim kurumlarından destek eğitim hizmeti alan öğrenciler için süresi bitiminde yenilenebilir. Raporda önerilen destek eğitim süresi en fazla iki yıldır.

Millî eğitim müdürlükleri, örgün ve yaygın eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, üniversiteler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı birimler ve yerel yönetim birimleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılması amacıyla Rehabilitasyon Araştırma Merkezine (RAM) yönlendirilmesinde sorumluluğu paylaşırlar.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin bilgi işlem hizmetleri, Bakanlıkça geliştirilen RAM Modülü üzerinden yapılır” (MEB, 2006: 4-5).

2.2.4. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılamanın İlkeleri

“Eğitsel değerlendirme ve tanılama erken yaşta yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama; fiziksel, sosyal ve psikolojik bakımdan birey için en uygun ortamda yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin yetersizliğine göre birden fazla yöntem ve teknik ile uygun ölçme araçları kullanılarak yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin eğitim ihtiyacı ve gelişimi dikkate alınarak gerektiğinde tekrarlanır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılamada, bireyin öğrenme ortamları ile yeterli ve yetersiz olduğu yönler birlikte değerlendirilir.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde veli, okul ve uzmanlar iş birliği içinde çalışırlar.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreciyle ilgili olarak birey ile ailenin görüş ve onayları alınmadan hiçbir açıklama yapılamaz. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonuçları sadece yasal ve eğitimle ilgili kararlar almak için kullanılır” (MEB, 2006: 5).

2.2.5. Eğitim Planı

“Özel eğitime ihtiyacı olan her birey için Eğitim Planı Örneği hazırlanır. Eğitim planında, bireyin tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı ile öncelikli eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenen yıllık amaçlar yer alır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılaması ilk kez yapılan her bireyin eğitim planı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından hazırlanır.

Eğitim planı yeniden hazırlanırken öğrencinin o yıla ait bireysel gelişim raporu ile bir önceki eğitim planı dikkate alınır.

Her tür ve derecedeki resmî veya özel okul/kurumlara devam eden öğrencilerin eğitim planı her yıl Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) geliştirme birimi tarafından yenilenir.

Destek eğitim hizmeti verilen özel, özel eğitim okul ve kurumlarındaki bireylerin eğitim planı, özel eğitim değerlendirme kurulu raporu süresi sonunda özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yenilenir” (MEB, 2006: 6).

2.2.6. Yönlendirme

“Yönlendirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir.

Özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim ve/veya destek eğitim hizmeti alacak bireyler, eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu ile okul ve kurumlara doğrudan başvurabilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca; destek eğitim alması uygun görülen bireyler için gerektiğinde bir yıllık sürenin altında da destek eğitime yönlendirme kararı alınabilir” (MEB, 2006: 6).

2.2.7. Yerleştirme

“Özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurul raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyi uygun resmî okul veya kuruma yerleştirir. Bu kurul, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun yönlendirme raporu ve velinin isteği doğrultusunda özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencinin, bulunduğu okulda kaynaştırma yoluyla eğitime devam etmesi için de karar alabilir.

Bireylerin uygun eğitim ortamına yerleştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gündüzlü özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdan en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilir.

Yerleştirme, bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yapılır.

Yerleştirmede, bireyin yerleştirileceği okulun veya kurumun personel durumu, öğrenci mevcudu ve eğitim ortamı göz önünde bulundurulur.

Yerleştirme kararında velinin yazılı görüşü dikkate alınır.

Birey, ikamet adresine göre mümkün olan en yakın okul veya kuruma yerleştirilir.

Yerleştirme kararına; bireyin velisi karar tarihinden itibaren, yerleştirme kararı verilen okul veya kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ise kayıt tarihinden itibaren 70 iş günü içinde itiraz edebilir.

Eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır (MEB, 2006: 6-7).

2.2.8. İzleme

“Özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesi esastır.

Bireylerin gelişimlerinin izlenmesi; önerilen özel eğitim hizmetlerinin uygunluğunun ve BEP’lerinde yer alan amaçların gerçekleşme düzeyi bakımından değerlendirilerek her yıl eğitim planlarının yenilenmesi yoluyla yürütülür.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesine yönelik faaliyetler; özel eğitim hizmetleri kurulu, rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar, kurumlar ve ailenin iş birliğiyle yürütülür” (MEB, 2006: 7).

2.2.9. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim

“Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır.

Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri hâlinde kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını; özel eğitim sınıflarında ise sınıfın türüne göre bu Yönetmeliğin 26 ncı ve 27 nci maddelerinde belirtilen eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması yapılan okul ve kurumlarda, ÖEHY'nin 73 üncü maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda BEP geliştirme birimi oluşturulur.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.

Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.

Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.

Özel eğitim okul ve kurumlarına devam eden öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması için gerekli tedbirler alınır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir.

Yetersizliği olmayan öğrenciler, istekleri doğrultusunda, çevrelerindeki özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları 5' i özel eğitime ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin bulunduğu ilköğretim okullarında bu öğrencileri örgün eğitime hazırlamak amacıyla gerektiğinde hazırlık sınıfları açılabilir. Bu sınıflardaki eğitim-öğretim hizmetleri, ÖEHY'nin 48 inci maddesindeki hükümler doğrultusunda yürütülür" (MEB, 2006: 11-12).

2.2.10. Başarıların Değerlendirilmesi

"Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde ilgili mevzuatın yanında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Bulduğu okulun eğitim programını veya denkliği olan bir programı izleyen öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır.

Bulduğu okulun eğitim programına denkliği olmayan bir özel eğitim programını izleyen öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesiyle ilgili işlemler, Özel Eğitim Yönetmeliğinin 84 üncü maddesindeki ilgili hükümlere göre yapılır.

Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı ortam, BEP geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda belirlenir.

Yazma güçlüğü olan öğrenciler ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin değerlendirilmesi sözlü, sözlü ifadeye güçlük yaşayan öğrencilerin değerlendirilmesi ise yazılı olarak yapılır. Yazılı ve sözlü ifade etme becerilerinde yetersizliği olan bireyler ise davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla değerlendirilir.

Yazılı sınavlar öğrencilerin yetersizlik türüne, eğitim performanslarına ve gelişim özelliklerine göre çeşitlendirilir. Sınavlar kısa cevaplı ve az sorulu olarak düzenlenir.

Öğrenciler, yetersizliklerinden kaynaklanan güçlüklerini gidermek amacıyla sınavlarda uygun araç-gereç, cihaz ve yöntemlerden yararlandırılır. İhtiyacı olan bireyler için yazılı sınavlarda refakat etmek üzere bir öğretmen görevlendirilir.

Görme yetersizliği olan öğrencilerin yazılı sınavlarda Braille yazı olarak verdiği cevaplar sınavdan hemen sonra öğretmenin öğrenciye okutmasıyla değerlendirilir. Bu öğrenciler, çizimli ve şekilli sorulardan muaf tutulurlar. Az gören öğrenciler için sınav soruları kalın ve büyük puntolu hazırlanır.

İşitme yetersizliği olan öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretimde, istekleri doğrultusunda yabancı dil programlarındaki bazı bilgi ve becerilerin öğretiminden veya dersin tamamından muaf tutulurlar.

Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler; dikkat, bellekte tutma ve hatırlama güçlükleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla değerlendirilirler.

Otistik bireyler ile duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, iletişim özellikleri ile sosyal-duygusal hazır bulunuşlukları dikkate alınarak yapılır.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin değerlendirilmesi, bu öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak daha sık aralıklarla ve kısa süreli sınavlarla yapılır.

Kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler motor beceri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden istekleri doğrultusunda muaf tutulurlar” (MEB, 2006: 13).

2.2.11. Destek Eğitim Odası

“Okul ve kurumlarda, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır.

Destek eğitim odasında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır.

Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.

Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır.

Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin % 40'ını aşmayacak şekilde planlanır.

Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.

Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır.

Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir" (MEB, 2006: 15-16).

2.2.12. Aile Eğitimi Hizmetleri

“Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir.

Aile eğitimi hizmetleri yürütülürken aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Aile eğitim programları; aile eğitiminde esas olacak genel ilke ve amaçlar doğrultusunda bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanır ve yürütülür.

Aile eğitimi hizmetlerinin planlanması ve koordinasyonu özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılır.

Aile eğitim programları, RAM'lar, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür.

Aile eğitimi hizmetleri, bireyin ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde yürütülür.

Aile eğitim programları ailenin katılımıyla bir yıllığına planlanır ve aile ile bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda her yıl yeniden geliştirilerek uygulanır.

Aile eğitimi hizmetleri, kurumlarda yürütülür. Ancak, ihtiyaç hâlinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir” (MEB, 2006: 19).

2.2.13. Okul ve Kurumların Özel Eğitim Hizmetleri Sorumluluğu

“Resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile yaygın eğitim kurumları, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlüdürler.

Bu okul ve kurumlarda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylere sunulan eğitim-öğretim hizmetlerinin etkililiğini arttırmak amacıyla özel eğitim tedbirleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılır. Bu bireylere sağlanacak her türlü özel eğitim hizmeti için millî eğitim müdürlükleri, RAM'lar ve özel eğitim okulları ile iş birliği yapılır” (MEB, 2006: 26).

2.2.14. Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları

“Öğretmenler, kendilerine verilen sınıfın veya şubenin derslerini, programda belirtilen esaslara göre planlamak, okutmak, bunlarla ilgili uygulama ve deneyleri yapmak, ders dışında okulun eğitim-öğretim ve sosyal etkinliklerine katılmak ve bu konularda kanun, yönetmelik ve emirlerde belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

Öğretmenler bu görevlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yürütürler:

Bireyselleştirilmiş eğitim programları, gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.

Bireyselleştirilmiş eğitim programlarını uygulamak ve değerlendirmek.

Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.

Okul ve kurumdaki aile eğitim çalışmalarına katılmak, sınıftaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlamak ve yürütmek.

Öğrencilere destek eğitim hizmeti sağlanması ve eğitim performansları doğrultusunda başka bir okul veya kuruma yönlendirilmesinde, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ve BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapmak.

Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirler almak.

Öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim yapmak.

Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okul ve kurumlarda alan öğretmenleri ile birlikte ders okutmak.

Öğretmenler ayrıca, görev tanımında belirtilen diğer görevler ile müdür tarafından verilen eğitim-öğretimle ilgili görevleri de yapar” (MEB, 2006: 28).

2.2.15. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

“Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı,

Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,

Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,

Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,

Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,

Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,

Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrenci için hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve bireyin yönlendirilmesinde BEP'e ilişkin değerlendirmeler esas alınır" (MEB, 2006: 31-32).

2.2.16. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi

"Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- Bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen,
- Bir rehber öğretmen,
- Bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
- Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- Öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri,
- Öğrencinin velisi,
- Öğrenci' den oluşur.

BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır" (MEB, 2006: 33).

2.3. Özel Eğitim Uygulamalarında Tarama, Yönlendirme ve Yerleştirme

Özel eğitimde yapılacak ilk iş özel gereksinimli bireylerin tespit edilmesi ve tanınması/teşhisidir.

Enç, Çağlar ve Özsoy'a göre (1981: 366-367) her dereceli okula devam etmekte olan öğrenciler arasında özel eğitim gerektiren öğrencinin bulunup çıkarılması için yapılan işlemler tarama olarak adlandırılmakta, rehberlik ve araştırma merkezlerinin çoğu bu taramaları yapabilecek araç ve gereçlerle donatılmış durumdadır. Bu konuda yönetime düşen görev, taramanın planlanması ve uygulamanın izlenmesidir.

Taramada tespit edilen özel gereksinimli bireyin farklılıklarını tespit etmek, bu farklılıklara göre gereksinimlerini belirlemek ve bu gereksinimlerine göre en uygun eğitimi vermek için tanılama/teşhis yapılmalıdır. Çağlar'a (1979) göre eğitimin tüm öğeleri teşhise dayanır. Eğitimde ilk cevaplandırılması gereken soru "kim?" dir. Kime eğitim verileceği ve eğitim verilecek kişilerin çeşitli durumları ayrıntılı olarak saptanmadıkça uygulanacak eğitim havada kalacaktır. Özel eğitime gereksinim duyan çocukların doğru bir şekilde gözlenmesi, görüşülmesi ve tanılama için uygun testlerin kullanılması yönlendirilecek öğrenci, aile ve öğretmen açısından önemlidir (Aktaran: Akkoyun, 2007: xxi).

İl merkezlerinde ve büyük ilçelerde bulunan Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri taramayı, tanılamayı, bireye en uygun eğitim ihtiyaçlarını (eğitsel tanılama), yerleştirilmesi gereken en uygun eğitim ortamını ve verilen eğitimin takibini yürütmektedir. Eripek'e (2003) göre Okulöncesi eğitim ve ilköğretim okulları ise bu çocukların kayıtlarını yapmak ve gerekli önlemleri almak durumundadırlar. Alınan tüm önlemlere rağmen okulun programlarından yeterince yararlanamayan öğrenciler o ildeki yetkili kurul ve ekiplerin incelemeleri sonucu uygun özel eğitim sınıfı ya da okullarına yerleştirilmelidir (Aktaran: Akkoyun, 2007; xx).

Milli Eğitim Bakanlığının, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi'nde (MEGEP) tıbbi tanıların hastanelerin ilgili servislerinde, eğitsel tanı ve değerlendirmelerin ise tıbbi tanı sonuçları da göz önünde bulundurularak RAM'daki uzmanlarca, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin koordinasyonunda, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde de belirtilen aşağıdaki ilkeler doğrultusunda yapılması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2007: 25).

- Erkenlik İlkesi, Tanı ve değerlendirme mümkün olduğu kadar erken yapılmalıdır.
- Bütünlük İlkesi, değerlendirme yapılırken her bireyin özür durumu ve derecesinin belirlenmesine ek olarak bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal, ruhsal ve kişilik özellikleri ile gelişimi ayrı ayrı bütün unsurları kapsayacak şekilde genişliğine ve derinliğine incelenmeli, incelemede bütünlüğün sağlanmasına özel bir önem verilmelidir.
- Derinlik İlkesi, özel gereksinimi olan bireylerin yalnız incelendiği zamanki durumu değil, o ana kadar olan gelişimi de incelenmelidir. Mümkün olursa doğum öncesinden başlanmalı, doğumdan sonraki gelişimi, geçmişi ve seyri, ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir.
- Çeşitlilik İlkesi, özel gereksinimi olan bireylerin özür durumu, derecesi, yetenekleri, ilgileri ve diğer yönlerinin incelenmesinde mümkün olduğu kadar aşağıdaki hususların çeşitlilik ilkesine titizlikle uyulmalıdır.
 - İncelemede uygulanan testlerde,
 - Tekniklerde ve yöntemlerde,
 - Yönlerde ve alanlarda,
 - Disiplinlerde ve uzman kadrosunun ekip çalışmasında, çeşitlilik.
- Uzmanlık İlkesi, kendi bilim dalında uzman olması, inceleme yaptığı özür dalında yeterli bilgiye ve beceriye sahip olması önem taşımaktadır.
- Süreklilik İlkesi, ilk değerlendirme yapıldıktan sonra bunun doğruluğu ve yanlışlığı sağlanan değişme ve gelişmeler devamlı olarak izlenmelidir.

- Yeterlilik İlkesi, değerlendirmeler, bireyin yalnız özür durumu, derecesi yetersiz olduğu yönleri değil aynı zamanda özellikle yeterli, üstün olduğu ve başarılı olabileceği alanları, yetenekleri ortaya çıkarmayı amaçlamalıdır.
- İş Birliği İlkesi, değerlendirmede görev alanlar, kendi aralarında ve çocuğun ailesi ile sıkı bir iş birliği içinde çalışmalıdırlar” (MEB, 2007: 25).

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan birey yetersizlik türü, derecesi, tüm gelişim ve akademik performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri dikkate alınarak en az sınırlandırılmış eğitim ortamına yönlendirilir.

Yasa ve yönetmelikler özel gereksinimli öğrencilerin en az kısıtlayıcı ortam ilkesine göre eğitilmelerini öngörmektedir. Bu ilke öğrencinin, hem engelli olmayan yaşlılarıyla olabildiğince bir arada bulunmasını, hem de eğitim gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak ortama yerleştirilmesini ifade etmektedir (Kargın, 2004: 5)

Darıca’ya (1992) göre “özürlü çocuğunda her şeyden önce bir çocuk olarak değerlendirilmesi ve mümkün olduğunca normal gelişim gösteren yaşlılarıyla birlikte aynı eğitim olanaklarından yararlanması gerektiği düşüncesi gerçekten kaynaştırma eğitim modeline önem kazandırmaktadır” (Aktaran: Akkoyun, 2007: xix).

Sucuoğlu’na (1996: 25) göre de ülkemizde, normal sınıflarda yürütölen kaynaştırma programları eğitim modeli olarak yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Özel eğitimde özel gereksinimli bireylerin yerleştirilebildiği eğitim ortamları, en az sınırlandırılmıştan başlanarak,

- Normal okullarda normal öğrenciler ile özel gereksinimli öğrencilere birlikte eğitim verilen sınıflar (kaynaştırma eğitimi uygulama sınıfları),

- Normal okullarda sadece özel gereksinimli öğrencilere eğitim verilen eğitim sınıfları (özel eğitim sınıfları),
- Özel gereksinimli bireylere gün içinde eğitim verilen okullar (gündüzlü özel eğitim okulları),
- Özel gereksinimli bireylere tam gün eğitim verilen okullar (yatılı özel eğitim okulları),
- Evde eğitim hizmetleri ve hastane okulları olarak sıralanmaktadır.

En az sınırlandırılmış eğitim ortamının en alt kademesinde, kaynaştırma eğitimi uygulama sınıfları bulunmaktadır.

Özel Eğitim Uygulamalarının her aşamasında rehberlik hizmetleri verilerek, gelişimler izlenmeli, amaçların gerçekleşme durumları değerlendirilmeli, uygulama denetlenmeli ve ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim ortamı değiştirilebilmelidir.

2.4. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Kaynaştırma eğitimi uygulamaları yasa, yönetmelik ve araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanabilmekte ancak bütün tanımlamalar birbirlerini tamamlar niteliktedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği kaynaştırma eğitim uygulamalarını “özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları” olarak tanımlamaktadır (MEB, 2006: 11).

Lewis ve Doorlag (1999) ise kaynaştırma yoluyla eğitimi, “özel gereksinimli öğrencilerin akademik ve sosyal eğitim programlarının dikkatlice planlanarak ve değerlendirilerek, özel gereksinimli olmayan akranları ile birlikte eğitim almak üzere genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleri” olarak tanımlamaktadır. Antia ve Levine (2001) ile Salend (1998) ise kaynaştırma eğitim programlarının akademik ve sosyal olarak iki boyutunun olduğunu, akademik boyutun genel eğitim sınıflarının öğrencinin eğitsel gereksinimlerini karşılayacak şekilde uyarlanması, sosyal boyutun ise kaynaştırılan öğrencinin akranları tarafından kabul edilmesi ve sınıf ortamına uyumunun sağlanması anlamına geldiğini belirtmektedir (Aktaran: Gürgür, 2005: 2).

Destek özel eğitim hizmetleri, kaynaştırılan özel gereksinimli öğrenciye ve kaynaştırma sınıfı öğretmenine sağlanan, özel eğitim hizmetleridir. Kaynaştırma uygulamalarının, umulan yararları sağlayacak şekilde yürütülmesinde, destek özel eğitim hizmetlerinin, önemli bir işlevi vardır.

Kaynaştırma eğitim uygulamaları, uygulandığı yer, zaman ya da öğretmene verilen destek hizmetinin türüne göre kendi içerisinde de farklılıklar göstermektedir.

2.4.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

Özel gereksinimli öğrencinin normal eğitim sınıflarına yerleştirilerek normal sınıf ortamında, normal sınıf öğretmeninden bireysel özellikleri dikkate alınarak eğitim görmesidir.

Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına bazı araştırmacılar tarafından bütünleştirme (inclusion) adı da verilmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında tam zamanlı olarak, sınıf öğretmeni ile işbirliği yapılarak uygun sınıf içi destek hizmetlerinin sağlanması yoluyla eğitim almaları olarak tanımlanmaktadır (Gürgür, 2005: 23).

Kırcaali-İftar'a (1998: 22) göre kaynaştırma uygulamaları Türkiye'de tüm engel gruplarında giderek yaygınlaşmakta ancak destek eğitim hizmetleri aynı hızla yaygınlaşmamaktadır. Kaynaştırmanın başarıya ulaşması için, Türk eğitim sisteminin özelliklerine en uygun destek özel eğitim hizmetlerinin bir an önce belirlenmesi ve uygulamaya konması gerekmektedir.

Gürgür (2005: 6) ise tam zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında sunulan ve işbirliğine dayalı olan destek hizmetlerinin danışman yardımıyla dolaylı olarak ya da sınıf içi yardım şeklinde doğrudan uygulanabildiğini belirtmektedir.

2.4.1.1. Danışman Yardımıyla Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

Danışman yardımıyla kaynaştırma eğitimi uygulamasında özel gereksinimli öğrenci normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim gördüğü sınıfa yerleştirilmekte, sınıf öğretmeninin eğitim sorumluluğunda eğitimine devam etmektedir. Özel eğitim danışmanı özel gereksinimli öğrencinin sınıfa kabulünden başlayarak, sınıf ortamının düzenlenmesi, eğitimin planlanması, eğitim materyallerinin özel gereksinimli öğrencinin yeterlik ve gereksinimlerine göre hazırlanması ve uyarlanması ile karşılaşılan problem davranışlarla ilgili konularda sınıf öğretmenine danışmanlık yapmaktadır. Bu uygulamada genel eğitim sınıfında bulunan öğrenciye özel eğitim yardımı doğrudan verilmemekte, sınıf öğretmenine danışman yardımıyla dolaylı olarak verilmektedir.

Özel eğitim danışmanı kaynaştırma eğitimi uygulamasının her aşamasında öğretmene önerilerde bulunabilmekte ya da öğretmen özel eğitim danışmanına her konuda başvurabilmektedir.

2.4.1.2. Özel Eğitim Öğretmeni ile Kaynaştırma Eğitimi uygulaması

Özel eğitim öğretmeni ile kaynaştırma uygulamasında da özel gereksinimli öğrenci normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim gördüğü sınıfa yerleştirilmektedir. Özel eğitim öğretmeni, özel gereksinimli öğrencinin gereksinimi kadar sınıfta bulunarak, normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte çeşitli etkinlikleri gerçekleştirerek özel gereksinimli öğrencinin sınıfa kabulünden itibaren sınıfa uyumunun sağlanması ile eğitim programı ve sürecinde hem öğrenciye hem öğretmenine doğrudan yardımcı olmaktadır. Kargın'a (2004: 12) göre özel eğitim öğretmeni ile kaynaştırma eğitimi uygulamasının avantajı, özel gereksinimli öğrencinin sınıftan hiç ayrılmaması ve özel eğitim öğretmenin sınıf öğretmenine doğrudan uygulamada yardım etmesidir.

Gürgür'e (2005: 23) göre işbirliği ile öğretim olarak ta nitelendirilebilen bu yöntem, genel eğitim sınıfındaki özel gereksinimli olan ve olmayan öğrenciler ile genel eğitim öğretmenini destekleme yollarından birisidir ve genel ve özel eğitim öğretmenlerinin öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirme sorumluluklarını paylaşarak, aynı sınıf ortamında birlikte çalışmalarını anlamına gelmektedir.

2.4.1.3. Yardımcı Öğretmen ile Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

Yardımcı öğretmen ile kaynaştırma eğitimi uygulamasında da özel gereksinimli öğrenci normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim gördüğü sınıfa yerleştirilmektedir. Sınıfın öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni sınıfın sorumluluğunu paylaşarak sınıfta birlikte çalışırlar. Sınıf öğretmeni normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim programlarını sürdürürken özel eğitim öğretmeni sınıftaki özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimlerine yönelik eğitimi uyarlanmış olarak koordineli şekilde birlikte yürütürler.

Kargın'a (2004: 12-13) göre de yardımcı öğretmenle kaynaştırma eğitimi uygulamaları genel eğitim sınıfında iki öğretmenin sürekli birlikte çalışması

açısından avantajlı görülmekte ve özel eğitim öğretmeni yardımı ile sürdürülen destek hizmet türünden süreklilik ve sorumluluğu paylaşma yönünden farklılık göstermektedir.

Öğretmen yetersizliği ve öğretmenlere düşen öğrenci sayılarının yüksekliği dikkate alındığında bir sınıfa iki öğretmenin verilebilmesi için Türkiye’de henüz uygun şartların olmadığı da düşünülebilir.

2.4.1.4. Destek/Kaynak Oda Yardımlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

Destek/Kaynak oda yardımlı kaynaştırma uygulamasında da özel gereksinimli öğrenci normal gelişim gösteren öğrencilerin bulunduğu sınıflara yerleştirilmektedir.

Özel gereksinimli öğrenci, haftalık ders saatinin % 40’ını aşmayacak şekilde planlanan süreyi, özel eğitim öğretmeni nezaretinde, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilerle birlikte, özel eğitim desteği verilmesi amacıyla, özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak açılan kaynak/destek odada geçirmektedir. Kaynak/destek oda eğitimi bireysel ya da özel gereksinimli diğer öğrencilerle küçük grup şeklinde uygulanabilmektedir. Normal sınıfta verilen eğitim ile kaynak odada verilen eğitimin koordinesi ve paralelliği de önemlidir.

Kırcaali-İftar’a (1998) göre de “kaynak odadaki eğitimin amacına ulaşabilmesi için, normal sınıf öğretmeni ile kaynak oda öğretmenin yakın iletişim ve işbirliği içinde olmaları gerekmektedir. Bu işbirliğinin sağlanamadığı durumlarda, normal sınıftaki eğitim ile kaynak odadaki eğitim arasında tutarsızlıklar olabilmektedir. Kaynak odada öğretmen ile daha yakın çalışma fırsatı bulan öğrenci, genel eğitim sınıfında da benzer yakınlığı beklemeye başlayabilmektedir. Bu da, kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta zorlanmasına yol açmaktadır” (Aktaran: Kargın, 2004: 13).

“Kaynak odada eğitim, özel gereksinimli öğrenciyi genel eğitim sınıfından ayırdığı, genel eğitim sınıfındaki bazı derslere öğrencinin katılmadığı ve kaynak

odada eğitim gören öğrencilerin damgalandığı görüşlerinden dolayı eleştirilmektedir” (Kargın, 2004: 13).

2.4.2. Yarım Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

Yarım zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamasında özel gereksinimli öğrenci özel eğitim sınıfına yerleştirilmekte ancak bireysel özellikleri doğrultusunda başarılı olabileceği derslerde ya da etkinliklerde normal sınıflarda eğitim görmektedir.

2.5. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamasının Yararları

Kaynaştırma eğitimi uygulamasında eğitim gören özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren öğrenciler, sınıf öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, okul idaresi, rehberlik servisleri, rehberlik ve araştırma merkezleri ile öğrenci aileleri sürekli iletişim ve etkileşim halindedir. Bu karşılıklı iletişim ve etkileşimle uygulanan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının hepsine çeşitli faydaları olmaktadır. Araştırmacılar bu faydaları tespit edebilmek için çeşitli çalışmalar yapmışlardır.

Kırcaali-İftar’a göre (1998: 18-19) kaynaştırma eğitimi uygulamaları;

- Özel gereksinimli öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumla bütünleşmesini kolaylaştırmakta ve normal öğrencilerin davranışları özel gereksinimli öğrencilere model olmaktadır.
- Kaynaştırma sınıfındaki normal öğrenciler bireyler arasında var olan farklılıklara karşı daha hoşgörülü olmayı öğrenmekte, işbirliği ve yardımlaşma becerileri artmaktadır.
- Özel gereksinimli çocuklarının normal eğitim sınıfına devam ediyor olması anne-babalarına moral vermekte, onları çaba göstermeye güdülemektedir.

- Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerle yürüttükleri çalışmalar öğretmenlik bilgi ve becerilerine katkıda bulunmakta ve diğer personelle de iletişim ve işbirliğini arttırmaktadır.

2.6. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamasında Başarıyı Etkileyen Faktörler

2.6.1. Öğretmenler

Kaynaştırma eğitimi uygulamasında eğitim ve öğretimi planlayan ve uygulayan öğretmenin çok önemli bir yeri vardır. Kaynaştırmanın eğitimi uygulamasının faydalı olduğuna inanarak tutumunun olumlu olması ve başarıya ulaşacağına inanması gerekmektedir. Orel ve ark.'larına (2004: 24) göre de kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarıyla yürütülmesinde öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumları etkili olmaktadır.

“Chubon (1982) ile Combs ve Harper'ın (1967) çalışmalarında da kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarısında sınıf öğretmenlerinin tutumlarının çok önemli yeri olduğu belirtilmektedir. Öğretmenler çocukların eğitiminden sorumlu olan bireylerdir ve eğitim programını planlamak, uygulamak, öğrencilerin gelişimlerini ve başarılarını sağlamak gibi görevleri vardır. Ancak bu görevleri yerine getirebilmeleri için öncelikle öğrencilere yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları gerekmektedir (Aktaran: Kargın, 2004: 15).

Dönmez, Avcı ve Aslan'a (1997) göre kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarısında önemli role sahip olan sınıf öğretmenleri her türlü sınıf koşullarında, engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerin bulunduğu sınıfa kaynaştırılmasında hem sınıfın sosyal atmosferi hem de davranışları açısından güçlü bir arabulucu özelliği taşımalıdır (Aktaran: Balaban, Yılmaz ve Yıldızbaş, t.y : 4) .

Smith ve ark.'larının (1995) çalışmalarında ise kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesi için sınıf öğretmenleri,

- Değerlendirme ve program geliştirme çalışmalarında ekip içinde yer almalı,
- Sınıf içinde ya da dışında özel gereksinimli bireylerin yararlanabileceği şekilde öneriler geliştirmeli ve uygulanmasını sağlamalı,
- Özel gereksinimli bireylerin anne babalarına danışmanlık yapmalı,
- Özel gereksinimli bireyler için öğretimi bireyselleştirmeli,
- Sınıftaki tüm çocuklar için eşit eğitsel fırsatlar yaratmalıdır (Aktaran: Türkoğlu, 2007: 8).

“Stephens, Blackhurst ve Magliocca’ya (1988) göre ise kaynaştırma programlarında görev yapacak öğretmenler,

- Kaynaştırmanın doğası,
- Engelli çocuğun doğası,
- Tutumlar,
- Kaynaklar,
- Öğretim teknikleri,
- Öğrenim çevresi, (çevre ve öğrenme)
- Öğrenme yolları,
- Sınıf yönetimi,
- Program geliştirme,
- İletişim,
- Öğrenci ihtiyaçlarını tanıma,
- Genel eğitim yönetimi,

Yeterliklerine sahip olmalıdır (Aktaran: Güleç, 1999: 27).

Kırcaali-İftar (1998: 21-22) kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta başarılı olabilmesinin en önemli koşullarından birisinin öğretmenlerin etkili sınıf yönetimini sağlayabilmesi olduğunu belirterek, etkili sınıf yönetimi için;

- Sınıf kurallarının öğretilmesi: Sınıf kuralları ve bu kurallara uymanın ve uymamanın sonuçları belirlenmeli ve tüm öğrencilere öğretilmelidir. (Uzmanlar sınıf kurallarının en fazla yedi tane olması durumunda akılda kalabileceğini belirtmektedirler).
- Öğrenci davranışlarının değiştirilmesi: Öğrencilerin uygun davranışlarını arttırmak için, etkili ödüllendirme sistemleri; uygun olmayan davranışlarını azaltmak için ise etkili caydırma sistemleri benimsenmelidir.
- Eğitim ortamının çekici kılınması: Eğitim ortamının tüm öğrenciler için zevkli ve ilginç hale gelmesine; dolayısıyla, öğrencilerin dikkatlerinin ders dışına kaymasının önlenmesine yardımcı olacak araç-gereç ve etkinlikler hazırlanmalıdır.

2.6.2. Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler

Kaynaştırma eğitimi uygulamasında özel gereksinimli öğrencilerle sürekli etkileşimde bulunan normal gelişim gösteren öğrencilerinde çok önemli yeri bulunmaktadır. Stainback ve Stainback'e (1992) göre normal gelişim gösteren öğrenciler kaynaştırmanın başarılı olmasında en önemli araçtır. Çünkü öğrenciler okulda öğrendiklerinin tümünü yalnızca öğretmen-öğrenci etkileşiminden öğrenmezler. Çocukların öğrendiklerinin önemli bir bölümü de öğrenci-öğrenci etkileşimi yolu ile gerçekleşmektedir (Aktaran: Türkoğlu, 2007: 8).

Güleç'e (1999: 25-26) göre kaynaştırma eğitimi uygulamalarında engelli çocukların başarı ya da başarısızlıklarını belirlemede normal çocuklar önemli bir kıstas olabilmekte, normal çocukların engelli çocuğun yetersizliklerini anlayabilmesi ve onlara nasıl yardım edebileceğini öğrenmesi engelli çocuğun kabulüne yardımcı olabilmektedir.

2.6.3. Kaynaştırma Öğrencileri

Kaynaştırma eğitimi uygulamasının en önemli unsuru olan özel gereksinimli öğrencilerin yetenek ve yeterlikleri ile özellikleri uygulamanın başarısını etkileyen en önemli etkidir.

Güleç'e (1999: 25) göre öğrenciyi bütün yönleri ile tanımak; verilecek eğitimin hedeflerini tespit etmek, bu hedeflere uygun yaşantıları hazırlamak, planlamak ve uygulamak için gereklidir. Akademik ve sosyalleşme gerekleri düşünülerek kaynaştırma ortamına yerleştirilecek kaynaştırma öğrencisinin yerleştirileceği sınıfa, davranışsal ve akademik yönden hazırlanması da büyük öneme sahiptir.

2.6.4. Okul Yönetimi

Okul yönetimi kaynaştırma uygulamalarının gerekliliği ve başarısına inanarak öğretmenlere akademik ve sosyal desteği vermeli, kaynaştırma öğrencisinin eğitimi için gerekli özel eğitim malzemelerini zamanında öğretmene tahsis etmeli, kurum, personel ve ailelerin işbirliğini sağlamakta aktif olmalıdır.

2.6.5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Aileleri

Kaynaştırma öğrencisinin anne ve babasının öğrencinin eğitiminin planlanma aşamasından başlayarak her aşamasında ve eğitim sürecinde öğretmenle işbirliği yapması uygulamanın başarısında çok önemli bir faktördür.

Wood'a (1993) göre çocukların kaynaştırmaya hazırlanmaları kadar ailelerin de hazırlanmaları gerekmektedir. Engelli çocuğa sahip ebeveynler çocukları hakkında oldukça değişik tutumlara sahip olabilmekte ancak genellikle engelli çocuklarına olumsuz gözle bakmakta ve beklentileri genellikle düşük düzeyde olmaktadır (Aktaran: Güleç, 2003: 2).

“Anne-babanın çalışmalarda aktif rol alması birçok çocuk için kaynaştırma programlarının başarısını belirleyici olduğundan, uzmanlar anne babaları ekip çalışmasının içinde tutmaya gayret etmektedirler” (Sucuoğlu, 1996: 25).

2.6.6. Sınıfın Hazırlanması ve Yapılandırılması

Okulun ve sınıfın fiziki koşulları ile eğitim ortamının özel gereksinimli öğrencilerin yetenek ve yeterliklerine göre hazırlanmış veya uyarlanmış olması da kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarısını oldukça etkilemektedir.

“Kaynaştırma yapılacak bir sınıfın önceden fiziki düzenlemelerinin yapılması kaynaştırmayı daha başarılı kılacaktır. Özellikle ders yılının başında, sınıfın düzeni mümkün olduğunca basit olarak düzenlenmeli ve düzgün tutulmalıdır. Çocuklar uyum sağladıkça ve daha kompleks çevrelerde çalışmayı öğrendikçe malzeme sayısı ve faaliyet alanları arttırılmalıdır” (Güleç, 1999: 29).

Sucuoğlu ve ark'larına (2004: 56) göre sınıfın yapılandırılması, fiziksel ortam, günlük program, öğretim yöntemi, uygun davranışları pekiştirme planı, sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanması, uygun iletişim şekillerini bilme ve kullanmayı içermelidir.

Kırcaali-İftar'a (1998: 20) göre ise kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı olmasının en önemli koşullarından biri de özel gereksinimli öğrencinin normal sınıfa tam olarak kabul edilmesidir. Sınıftaki öğrenciler, kaynaştırma öğrencisinin sahip olduğu farklılıkların (işitme, öğrenme ve ya konuşma zorluğu vb. gibi), her insanda var olan bireysel farklılıklara benzerlik gösterdiğini anlamalıdır. Ayrıca, kaynaştırma öğrencisinin o sınıfta bulunma hakkının diğer öğrencilerle aynı olduğu konusunda kuşku olmamalıdır. Öğrenciler, kaynaştırma öğrencisine sağlayacakları yardımın, kendilerinin de akademik ve sosyal gelişimlerine katkı

sağlayacağını bilmelidirler. Kaynaştırma uygulaması başlamadan önce kaynaştırma sınıfının hazırlanması, tüm bunların gerçekleşmesinde önemli katkılar sağlar.

Kırcaali-İftar (1998: 20) kaynaştırma eğitimi uygulamalarında ortamın hazırlanabilmesi için özel gereksinimli öğrenci sınıfa gelmeden önce sınıftaki öğrencilerle özel gereksinimli bireylerle ilgili deneyimleri, duygu ve düşünceleri, benzerlikleri, yardımcı olmak için neler yapabilecekleri gibi genel konuların yer aldığı “özel gereksinime sahip olma” konusunda bir ders yapılmasının çok faydalı olacağını belirtmektedir.

Bu dersten sonra da öğrencilere;

- Kaynaştırılacak öğrencinin yaş, cinsiyet, fiziksel görünüm gibi özellikleri,
- Kaynaştırılacak öğrencinin zorluk çektiği alanlar (görme, öğrenme, vb.)
- Kaynaştırılacak öğrencinin yaşadığı zorlukları yenmek için sınıfta nelerin yapılabileceği (öğrenciyi en ön sıraya oturtma, öğrencinin düzeyine göre ödev verme, vb.)
- Öğretmenin kaynaştırma öğrencisinde gerçekleştirmeyi planladığı genel hedefler (sınıfa uyum sağlama, okuma-yazma öğrenme, dört işlemi yapma, vb.)
- Öğretmenin kaynaştırma öğrencisine ilişkin olarak diğer öğrencilerden beklentileri (arkadaşlık etme, derslerde yardım sağlama, vb.)

Gibi konular belirtilmelidir (Kırcaali-İftar, 1998: 20).

2.6.7. Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Aileleri

Kaynaştırma uygulamasında en önemli faktörlerden biri olan normal gelişim gösteren çocukların davranışlarına doğrudan ailelerinin tepkileri etki edebileceğinden, uygulamanın kaynaştırma öğrencisinin yanında kendi çocuklarına da sosyal faydalar sağlayacağı yönünde aileler muhakkak bilgilendirilmelidir.

Darıca (1992) her ailenin farklı olduğunu, konuya değişik açılardan bakabileceklerini, hatta aynı aileyi oluşturan bireyler arasında bile kişilik farklılıkları

olabileceğini belirterek, aile ve bireylere sevecen bir tutum ve yalın bir dille kaynaştırma eğitimi uygulamalarının çocuklarının gelişimlerine olan katkılarının detaylı bir şekilde anlatılması gerektiğini belirtmektedir (Aktaran: Güleç, 1999: 26).

2.6.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP)

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP) özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programları olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006: 31).

Kargın'a (2004:5) göre özel eğitim hizmetlerinden yararlanmasına karar verilen her engelli çocuk için eğitimin nerede, ne kadar süreyle, hangi amaçla ve kimler tarafından gerçekleştirileceğini yasal olarak güvence altına almak için BEP hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Battal'a (2007: 47) göre ise BEP'ler bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim v.b) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi, vb.) ve destek hizmetlerden (kaynak oda, sınıf-içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon v.b) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümanlardır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır.

Vuran (2003) ise BEP'leri bireyselleştirme, eğitim programı ve planlama olmak üzere üç kavramı içererek, özel gereksinimli bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere, uygun eğitim ortamlarından ve destek hizmetlerden en üst düzeyde

yararlanmasını öngören yazılı doküman olarak tanımlamıştır (Aktaran: Türkoğlu, 2007: 10).

Kaynaştırma Eğitim Uygulamalarında başarının sağlanması için Bireysel Eğitim Programlarının bireylerin özellikleri, ihtiyaçları ve yeterliklerine göre hazırlanması ve uygulanması çok önem kazanmaktadır. “Öğretmen kaynaştırma öğrencisine uygulayacağı öğretim hakkında bilgi ve beceri sahibi olmalıdır. Bu bilgi ve becerilerin başında, eğitim programının bireyselleştirilmesi de yer almaktadır. Eğitim programını bireyselleştirmenin ilk aşaması, özel gereksinimli öğrencinin, kaynaştırıldığı sınıfla ilişkili tüm alanlardaki (örneğin, okuma-yazma, matematik, müzik, vb.) işlevde bulunma düzeyinin belirlenmesidir. Kaynaştırma öğrencisi bu alanların tümünde sınıf ortalamasının altında olabileceği gibi, yalnızca belli alanlarda gerilik gösteriyor da olabilir. Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamanın ikinci aşaması, kaynaştırma öğrencisi için, sınıf arkadaşlarından önemli ölçüde gerilik gösterdiği alanlarda, işlevde bulunma düzeyini dikkate alarak, amaç saptamaktır. Öğrenci için amaç belirlerken, öncelikle öğrencinin en çok işine yarayacak beceri ve kavramlara yer verilmelidir” (Kırcaali-İftar, 1998: 21).

2.6.9. Özel Eğitim Destek Hizmetleri

Kaynaştırılan özel gereksinimli öğrenciye ya da kaynaştırma sınıfı öğretmenine sağlanan özel eğitim destek hizmetleri de başarıya etki eden diğer bir faktördür.

Türkiye’de özellikle destek hizmetleri yönünden kaynaştırma uygulamaları için gerekli koşullar sağlanabilmiş değildir (Eripek, 2004: 33). Kaynaştırmanın destek hizmet olmaksızın uygulanması, hem sınıf öğretmenine, hem kaynaştırma öğrencisine hem de normal öğrencilere çok çeşitli zorluklar yaşatmaktadır (Batu, 2000: 44).

2.7. Uygulayıcı Sınıf Öğretmenleriyle Yapılan Araştırmalar

Kaynaştırma eğitimi uygulanmasında en önemli faktör sınıf öğretmeni ve özel gereksinimli öğrenci olduğundan, sınıf öğretmenlerinin değişken özelliklerinin kaynaştırma eğitimi uygulamasının başarıya ulaşmasının en önemli etkeni olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Sınıf Öğretmenlerinin görüş ve tutumları ile demografik özelliklerinin görüş, tutum ve uygulamalara ilişkin farklılıklarını saptamaya yönelik yapılan araştırmaların incelenmesi çalışma için oldukça önemli görülmektedir.

2.7.1. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Araştırmalar

2000 yılında kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları konusunda yapılan araştırmaları inceleyen Eripek (2004); Uysal (1995) ve Batu'nun (1998) yarı yapılandırılmış görüşme formları ile Diken'in (1998) "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği" ile öğretmenlerden veri toplayarak öğretmenlerin tutum ve görüşlerini araştırdıklarını belirlemiştir. Yapılan araştırmaların sınırlı sayıda da olsalar, kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin, öğretmenlerin görüş ve tutumları ile kaynaştırma konusunu nasıl algıladıkları ve uyguladıklarına dair bilgiler verdiğini ifade ederek, öğretmenlerin kaynaştırma konusunda kapsamlı veya yeterli bir eğitim almadıklarını ve destek hizmetlerinden yararlanamadıklarını düşündüklerini belirlemiştir. Eripek incelemesinin sonucunda, öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik görüş ve tutumlarının daha objektif yöntemlerle belirlenmesi ve bunların çeşitli değişkenler yönünden analiz edilmesi ile tutumlarının iyileştirilmesine yönelik olarak çeşitli eğitim ve danışmanlık modellerinin etkililiğini ortaya koyacak deneysel çalışmaların yapılmasını önermiştir.

2004 yılında kaynaştırma eğitimi uygulamaları hakkında yapılan araştırmaları inceleyen Sucuoğlu (2004) ise, araştırmaları konularına göre 4 bölüme ayırmış ve 2.

bölümde kaynaştırma uygulamalarına ait öğretmen görüş ve tutumlarına yer vermiştir. Batu (1998), Diken (1998) ve Kayaoğlu'nun (1999) öğretmen tutumlarına ait, Akçamete, Gürgür ve Kış (2004) ile Uysal'ın (2003) öğretmen düşüncelerine ait olan araştırmalarını incelemiştir. İncelemesi sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarını genellikle yararlı ve gerekli gördüklerini, bir kısım öğretmenlerin ise kaynaştırma uygulamalarının tam gün olarak uygulanmaması gerektiği yönünde görüş belirttiğini ifade etmiştir.

2004 yılında Orel, Zerey ve Töret (2004) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” konusundaki çalışmada da, Diken ve Sucuoğlu (1999), Metin ve Çakmak (1998) ile Uysal'ın (2003) araştırmaları sonucunda öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Yıkılmış, Şahbaz ve Peker (1998) ile Gözün ve Yıkılmış'ın (2003) çalışmalarında ise kaynaştırma konusundaki bilgilendirilmenin tutumların olumlu yönde değişmesini sağladığı belirlenmiştir. Kayaoğlu'nun (1999) çalışmasında ise kaynaştırma ortamlarında görev yapan normal sınıf öğretmenlerine destek hizmetlerinin verilmediği, öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmamaları ve yeterli hazırlıkları yapmamalarının da olumsuz tutumları beraberinde getirerek kaynaştırma programlarının başarıyla uygulanmasını güçleştirdiği bulgularına ulaşıldığı belirlenmiştir.

2.7.2. Öğretmen Yeterlilikleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Sınıf öğretmenliği yapacak olan adayların aldıkları eğitim, öğretmen görüşlerine doğrudan etki edeceğinden, İzci (2005) öğretmen adaylarının özel eğitim konusundaki yeterliklerini tarama modelinde betimsel bir çalışmayla araştırmış ve özel eğitime yeterli ilginin gösterilmediğini saptamıştır. Halen sürdürülmekte olan “Kaynaştırma Eğitimi” uygulamalarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin bu konudaki bilgi ve beceri eksiklikleri ile sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması, bu uygulamadan istenilen verimin elde edilememesine neden olarak gösterilmiştir. Öğretmenlerin bilgi ve beceri eksikliklerinin giderilmesi açısından Sınıf

Öğretmenliği Lisans programlarında Özel Eğitim dersinin en az 2 dönem programda yer alması gerektiğini ve sınıf mevcutlarının azaltılmasının başarıya etki edebileceği yönünde görüş belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerini inceleyen Nizamoglu (2006), yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile “Kaynaştırma Becerileri Öz Değerlendirme Formu” kullanarak verileri toplamıştır. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında sadece okullarındaki rehberlik servisinden yardım alabildiklerini, kaynaştırma öğrencisi ile ilgili bir ön hazırlık yapmadıklarını, planlı bir amaç belirlemediklerini, öğrencilerin etkileşimini kolaylaştırmak amacıyla yöntem ve etkinliklerde planlama yapmadıklarını saptamıştır.

Sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin yeterliliklerini değerlendirmek için betimsel bir araştırma yapan Battal (2007) ise anket tekniğiyle elde ettiği verilerden, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyan öğrencileri tanıma, uygulama ve değerlendirme konularında kendilerini genellikle yeterli gördüklerini belirlemiştir. Ancak öğretmenler kaynaştırma konusunda yeterli eğitimi almadıkları için kaynaştırma uygulamaları hakkındaki bazı ilkeleri bilmediklerini ifade etmişlerdir.

2.7.3. Kaynaştırma Uygulama Süreci ve Uygulama Yöntemleri İle İlgili Araştırmalar

Önder (2007) nitel yöntemle, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanarak, sınıf öğretmenleri ile sınıflarındaki zihinsel engelli öğrenciler için yaptıkları öğretimsel uyarlamaları incelemiştir. Özel Eğitim ile ilgili herhangi bir programa katılmamış olan 29 sınıf öğretmeniyle yapılan araştırmada, öğretmenlerin çoğunluğunun kaynaştırma uygulamalarına ve kaynaştırma öğrencilerine karşı olumsuz düşünce içinde oldukları ve özel gereksinimli öğrenciler için bir ön hazırlık yapmadıkları belirlenmiştir. Araştırma yapılan 29 öğretmenin 17 si özel gereksinimli

öğrenciler için sınıfta bir uyarlama yapmadığını, 12 si ise küçük değişiklere gidip, ek amaçlar belirlemek yerine sadece derslerde daha basit konulara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu uyarlamalar için bir destek ya da destek eğitim hizmetinden yararlanamadığını belirtmiş ve genellikle özel gereksinimli bireyler için eğitimde akademik konuların yanında işlevsel yaşam becerileri konularına yer verebildiklerini belirtmişlerdir.

Vural (2008) kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin sınıflarında bulunan zihin yetersizliği ve öğrenme güçlüğü tanısı almış bireyler için öğretimi uyarlamalarına ilişkin çalışmaları belirlemeye yönelik betimsel modelde bir araştırma yapmıştır. Çalışmada öğretmenlerin öğretimsel uyarlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, öğretim düzeninde sadece sıra düzenine dikkat ettikleri, diğer ortam düzenlemelerine önem vermedikleri, amaç uyarlamalarında ise planlama yapmadan basitleştirmeler yapma, temel ve seviyeye uygun amaçlar ve ek amaçlar belirleme çalışmaları yaptıklarını belirlemiştir. Sınıf öğretmenleri, uyarlama için zaman, bilgi ve destek hizmetleri yetersizlikleri bulunduğunu ve sınıf mevcutlarının fazla olduğunu beyan etmişlerdir.

Çuhadar (2006) ilköğretim birinci kademedeki kaynaştırma eğitime tabi olan öğrencilerin eğitimleri ile ilgili olarak bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hususunda sınıf öğretmenleri ve okul idarecilerinin görüşlerini, betimsel bir yöntemle genel tarama türünü kullanarak incelemiştir. Araştırmada yönetici ve öğretmenler; BEP gerekliliğine inandıklarını, kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir eğitim almadıkları için yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, uygulama sürecinde okullarında rehber öğretmen olmadığını ve RAM rehberlik hizmetlerinden hiç faydalanmadıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin BEP hazırlık sürecine katılımının olmadığı, okullardaki fiziki ortamın kaynaştırma uygulamaları için uygun olmadığı ve eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibince tanılama ve yöneltme kararlarının gereği gibi alınmadığını düşündüklerini saptamıştır. Yönetici ve Öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin özel eğitim okullarında ya da özel alt sınıflarda eğitimlerini sürdürmelerinin daha faydalı olabileceğinin değerlendirilmesini istemişlerdir.

Gürgür (2005) ise kaynaştırma uygulamasında işbirliği ile öğretim yaklaşımını eylem araştırması şeklinde nicel bir yöntemle inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırma süresince sınıfta, sınıf öğretmeni yanında bir de özel eğitim öğretmeni bulundurarak işbirliğinin uygulanmasını saha gözlemleri, görüşme, kontrol listeleri kullanma, bireysel değerlendirme, belge inceleme ve video kayıt gibi teknikler kullanarak değerlendirmiştir. Uygulamada işbirliği ile öğretimin özel gereksinimli öğrenciye, normal gelişim gösteren öğrenciye, sınıf öğretmenine ve ailelere çok faydalı olduğu, bütün öğrencilerin akademik gelişiminin olumlu yönde geliştiği tespit edilmiş, ancak uygulanabilirliği konusunda her sınıfa MEB' lıgınca bir özel eğitim öğretmenin görevlendirilemeyeceğinden hareketle sınırlılıkların olabileceği düşünülmüştür.

2.7.4. Öğretmenlerin Değişken Özelliklerine Göre Görüşlerini Belirlemeye Dönük Araştırmalar

Sucuoğlu, Ünsal ve Özokçu (2004) nicel yöntemle yaptıkları betimsel araştırmada, kaynaştırma uygulaması yapan öğretmenlerin eğitim düzeyleri ve çalıştıkları okul türünün sınıf yönetimi yeterliklerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, sınıf becerilerine öğretmenin bilgi, sabır ve kişiliğinin etkili olduğu, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile, mezun olduğu okul ve çalıştıkları okul türü arasında, anlamlı fark olmadığı bulunmuştur. Sınıflarında daha çok problem davranışla karşılaşan öğretmenlerin, bu davranışları öğrencilerin özellikleri ile ilişkilendirdiği görülmüştür. Bu öğretmenlerin problem davranışları önlemek amacıyla, sınıf yönetiminde ve öğretimde değişiklik yapmak yerine, problemi rehber öğretmenlerin çözümlemesi beklentisinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Bilen (2007) ise, sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mezun oldukları bölüm, kıdem ve sınıf mevcutlarının kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilişkisi ve çözüm önerileri ile ilgili nitel bir çalışma yapmış ve görüşme formları ve

anket kullanarak veriler elde etmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan, kaynaştırma ile ilgili eğitim alan ve rehberlik servislerinden destek alan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutumlarının olumlu yönde etkilendiği anlaşılmıştır. Cinsiyet, yaş, çalışma süresi ve sınıf mevcutlarının etkisi saptanamamıştır.

Güven ve Aydın (2007) nitel yöntemle ve bilgi formları kullanarak öğretmenlerin demografik özelliklerinin akran öğretime ilişkin görüşlerindeki farklılıkları belirlemek için bir araştırma yapmışlardır. Öğretmenlerin akranların özel gereksinimli öğrencilere akademik ve sosyal alanlarda ki yardımına ilişkin görüşlerinin yanı sıra, okul idaresinin ve normal gelişim gösteren çocukların ailelerinin yaklaşımları konusundaki görüşleri de alınmış ve bu görüşlerin öğretmenlerin demografik özellikleri ile ilişkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma kadın öğretmenlerin sosyal, erkek öğretmenlerin akademik alanlarda sınıftaki öğrencilerin özel gereksinimli öğrencilere yardım edebileceklerine inandıklarını göstermiştir. Yakın çevresinde özel gereksinimli birey olan öğretmenlerinde akranların özel gereksinimli öğrencilere yardımı konusunda olumlu görüş belirttiği saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, İlköğretim birinci kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması yapan Sınıf Öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamasının bütün safhalarını nasıl gördükleri, kurum ve kişilerin davranış ve tutumlarını nasıl değerlendirdikleri, uygulamanın öğretmenlere neler getirdiği ile farklı neler düşündükleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Uygulayıcı sınıf öğretmenleri ile kaynaştırma uygulamaları, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmıştır.

Karasar'a (2002) göre "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve ordadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektedir" (Aktaran: Çuhadar, 2006: 45)

Bu amaçla, araştırmaya katılan öğretmenlere mutlaka cevap verilmesi gereken 3 alana ilişkin 33 adet 5'li derecelendirilmiş soru (Likert tipi) ve cevap verilmesi isteğe bağlı 1 açık uçlu soru bulunan "Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği" uygulanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Konya il ve ilçelerindeki İlköğretim Okullarında görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan I. kademe ki sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız olma olasılığı ile yansızlık kuralının uygulanabildiği “Basit Tesadüfi Örneklem Yöntemi” ile seçilen, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ve bizzat uygulamayı yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ise örnekleme oluşturmaktadır.

Tablo-1: Öğretmenlerin Yaş Durumu

Grup	f	%
30 ve altı yaştaki öğretmenler	41	20,5
31-35 yaşındaki öğretmenler	38	19,0
36-40 yaşındaki öğretmenler	55	27,5
41-45 yaşındaki öğretmenler	47	23,5
45 ve üstü yaştaki öğretmenler	19	9,5
TOPLAM	200	100,0

Öğretmenlerin yaşları incelendiğinde, 45 yaşına kadar olan 4 grupta oranların birbirlerine yakın olduğu görülmektedir (% 20,5, 19, 27,5 ve 23,5).

Tablo-2: Öğretmenlerin Cinsiyet Durumu

Grup	f	%
Bayan Öğretmenler	114	57,0
Erkek Öğretmenler	86	43,0
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu bayan öğretmenlerden oluşmaktadır (% 57).

Tablo-3: Öğretmenlerin Hizmet Yılı Durumu

Grup	f	%
1-5 yıl hizmeti olan öğretmenler	27	13,5
6-10 yıl hizmeti olan öğretmenler	39	19,5
11-15 yıl hizmeti olan öğretmenler	70	35,0
16-20 yıl hizmeti olan öğretmenler	35	17,5
20 ve üzeri yıl hizmeti olan öğretmenler	29	14,5
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerden çoğunluğu (% 67) 10 yıldan fazla öğretmenlik yapmış durumdadır.

Tablo-4: Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimini Uygulama Yılları Durumu

Grup	f	%
1 yıl uygulayan öğretmenler	52	26,0
2 yıl uygulayan öğretmenler	56	28,0
3 yıl uygulayan öğretmenler	32	16,0
4 ve üzeri yıl uygulayan öğretmenler	60	30,0
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (% 74) kaynaştırma eğitimi uygulamasını daha öncede yapmış durumdadır. Öğretmenlerin % 26'sı ise ilk defa kaynaştırma uygulaması eğitimi yapmaktadır.

Tablo-5: Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Eğitim Alma Durumu

Grup	f	%
Ders almış öğretmenler	100	50
Ders almamış öğretmenler	100	50
TOPLAM	200	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Özel Eğitim ile ilgili bir eğitim alma durumlarına göre oranları eşittir.

Tablo-6: Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Aldıkları Yer Durumu

Grup	f	%
Üniversitede alan öğretmenler	76	38,0
Hizmet içi eğitim programlarında alan öğretmenler	25	12,5
Hiç almamış öğretmenler	99	49,5
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (% 38) kaynaştırma eğitimi uygulamaları ile ilgili dersi üniversitelerde almıştır.

Tablo-7: Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Bulunduğu Yerleşim Birimi Durumu

Grup	f	%
Köy okullarında bulunan öğretmenler	18	9
Kasaba okullarında bulunan öğretmenler	24	12
İlçe okullarında bulunan öğretmenler	36	18
İl okullarında bulunan öğretmenler	122	61
TOPLAM	200	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (% 61) il merkezlerinde görev yapmaktadır.

Tablo-8: Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması Yapılan Sınıf Durumu

Grup	f	%
Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler	2	1,0
1.sınıf okutan öğretmenler	27	13,5
2.sınıf okutan öğretmenler	35	17,5
3.sınıf okutan öğretmenler	40	20,0
4.sınıf okutan öğretmenler	44	22,0
5.sınıf okutan öğretmenler	52	26,0
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bölümü (% 68) 3, 4 ve 5. nci sınıfları okutmaktadır. 2 Öğretmen (%1) ise birleştirilmiş sınıf okutmaktadır. Kaynaştırma öğrencilerinin ilk sınıflarda henüz değerlendirme aşamasında (tanı, teşhis ve raporlama süreci) olmasından dolayı okutulan büyük sınıfların daha fazla olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo-9: Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması Yapılan Sınıf Mevcutları Durumu

Sınıf Mevcutları	f	%
Mevcudu 20'ye kadar olan sınıflar	15	7,5
Mevcudu 21-30 arası olan sınıflar	76	38,0
Mevcudu 31-40 arası olan sınıflar	79	39,5
Mevcudu 41 ve üzeri olan sınıflar	30	15,0
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında çoğunlukla 21-40 öğrenci (% 77,5) ile kaynaştırma uygulama eğitimi yapılmaktadır.

Tablo-10: Sınıflarda Bulunan Kaynaştırma Öğrencisi Mevcudu Durumu

Grup	f	%
1 Kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflar	149	74,5
2 Kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflar	40	20,0
3 Kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflar	11	5,5
TOPLAM	200	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında çoğunlukla (% 74,5) 1 kaynaştırma öğrencisi vardır. Sınıfında 2 kaynaştırma öğrencisi bulunan 40 (% 20), 3 kaynaştırma öğrencisi bulunan 11 (% 5,5) öğretmen vardır.

Tablo-11: Okullarda Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar

Gruplar	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Rehber öğretmen bulunma durumu	126	63,0	74	37,0
BEP Geliştirme Kurulu bulunma durumu	84	42,0	116	58,0
Bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlanma durumu	134	67,0	66	33,0
Kaynak oda/destek odası bulunma durumu	54	27,0	146	73,0
Sınıf içi yardım durumu	96	48,0	104	52,0
Özel eğitim danışmanlığı durumu	39	19,5	161	80,5

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptığı okullarda çoğunlukla (% 63) rehber öğretmen bulunmakta ve öğretmenler kaynaştırma öğrencileri için bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamaktadır ancak okullarda çoğunlukla bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama kurulu (% 58), kaynak/destek eğitim odası (% 78) bulunmamakta, Sınıf içi yardım (% 52) ve özel eğitim danışmanlığı (% 80) gibi destek hizmetleri verilmemektedir.

Tablo-12: Kaynaştırma Öğrencilerinin Yaş Durumu

Grup	1. öğrenci		2. öğrenci		3. öğrenci		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
6 - 8 yaş	45	22,5	15	31,9	4	36,4	64	24,8
9 - 11 yaş	132	66,0	28	59,6	5	45,4	165	64,0
12 - üzeri yaş	23	11,5	4	8,5	2	18,2	29	11,2
TOPLAM	200	100,0	47	100,0	11	100,0	258	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında bulunan 258 kaynaştırma öğrencisinin çoğunluğu 9-11 (% 64) yaş grubundadır. İlköğretim I kademe yaş çağı dışında olan 12 ve üzeri yaş grupta 29 (% 11,2) öğrenci vardır.

Tablo-13: Kaynaştırma Öğrencilerinin Cinsiyet Durumu

Grup	1.öğrenci		2.öğrenci		3.öğrenci		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	91	45,5	22	46,8	5	45,5	118	45,7
Erkek	109	54,5	25	53,2	6	54,5	140	54,3
TOPLAM	200	100,0	47	100,0	11	100,0	258	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında bulunan 258 kaynaştırma öğrencisinin çoğunluğu (% 54,3) erkek öğrencidir. Sınıflarda 118 (% 45,7) kız öğrenci bulunmaktadır.

Tablo-14: Kaynaştırma Öğrencilerinin Özür Türü Durumu

Grup	1. öğrenci		2. öğrenci		3. öğrenci		TOPLAM	
	f	%	f	f	%	f	%	f
Zihinsel engeli olanlar	150	75,0	29	61,7	6	54,5	185	71,7
Bedensel engeli olanlar	41	20,5	17	36,2	5	45,5	63	24,4
İki türde de engeli de olanlar	9	4,5	1	2,1	0	0,0	10	3,9
TOPLAM	200	100,0	47	100,0	11	100,0	258	100

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan 258 kaynaştırma öğrencisinin büyük bölümü (% 71,7) zihinsel engellidir. Hem zihinsel hem bedensel engeli olan 10 (%3,9) kaynaştırma öğrenci vardır.

Tablo-15: Kaynaştırma Öğrencilerinin Özür Türüne Göre Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinde İlave Eğitim Alma Durumu

Grup	1. öğrenci		2. öğrenci		3. öğrenci		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitim alan	86	43,0	18	38,3	3	27,3	107	41,5
Destek eğitim almayan	114	57,0	29	61,7	8	72,7	151	58,5
TOPLAM	200	100,0	47	100,0	11	100,0	258	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması kapsamındaki 258 öğrencinin çoğu (% 58,5) özürüne ilişkin olarak Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden ilave bir destek eğitimi almamaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için öncelikle literatür taraması yapılmış, konu ile ilgili kanuni dayanaklar, tezler, kitaplar, makaleler ve diğer kaynaklar taranmış, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının planlama ve uygulama süreci detaylı incelenmiştir. Toplanan bilgiler ışığında araştırmacı tarafından “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği” anket formu geliştirilmiştir (Ek-4).

Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ve beşli derecelendirme sistemi kullanılarak oluşturulan ankette,

- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” alanındaki 20 madde için, “Oldukça İyi”, “İyi”, “Orta”, “Az” ve “Yetersiz”,
- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanındaki 10 madde için, “Oldukça Olumlu”, “Olumlu”, “Etkisi Yok”, “Olumsuz” ve “Oldukça Olumsuz”,
- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanındaki 3 madde için, “Oldukça Fazla”, “Fazla”, “Normal”, “Az” ve “Oldukça Az” şeklinde seçenekler oluşturulmuştur.
- Ayrıca, Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması her okul, her sınıf, her öğretmen ve her öğrenci için özel durumlar yaratabileceğinden, öğretmenin tecrübeleri ile ilave edebileceği düşüncelerini yazabilmesi için doldurulması isteğe bağlı olmak üzere açık uçlu bir bölüm ilave edilmiştir.

Eylül 2009 - Aralık 2009 tarihleri arasında Konya İl merkezi, İlçe, Kasaba ve Köylerinde bulunan okulların İlköğretim I. kademelerinde sınıflarında kaynaştırma

öğrencisi bulunan öğretmenlere anketin uygulanabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır (Ek-5).

3.4. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin değişken özelliklerine göre alanlardaki görüşlerini belirleyebilmek için anket formları tesadüfî sıra numarası verilerek tasnif edilmiş, sırası ile her anket formundaki veriler SPSS 8.0 (Statics Package For Socials Sciences) istatistik programına kayıt edilmiş ve istatistikî analizlere tabi tutulmuştur.

Araştırmadan elde edilen verilerle aşağıdaki analizler yapılmıştır;

3.4.1.Araştırmaya katılan öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların, sınıfların ve Kaynaştırma Öğrencilerinin istatistik bilgileri,

3.4.2.Öğretmenlerin;

- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar”,
- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Olarak Kişi ve Kurumların Tutumları ile Kişilere Etkileri”,
- “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarında belirttikleri görüşlerin istatistik bilgileri,

3.4.3.Öğretmenlerin;

- Cinsiyet,
- Özel eğitim dersi alma,
- Okullarında rehber öğretmen bulunma,
- Okullarında bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama kurulu bulunma,
- Kaynaştırma öğrencileri için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlanma,

- Okullarında kaynak/destek eğitim odası bulunma,
- Sınıf içi yardım hizmetleri olma,
- Özel Eğitim dersi aldıkları yer,
- Görev yaptıkları okulların bulunduğu yerleşim birimi,
- Kaynaştırma eğitim uygulama yılı,
- Okuttukları sınıf,

Değişkenlerine göre verdikleri cevaplar ile elde edilen toplam puanlarının istatistiksel anlamlı farklılaşmaya neden olup olmadığını araştırmaya yönelik t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri uygulanmıştır.

Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0.05'ten küçük ya da eşit ($p \leq 0.05$) bulunduğu bağımsız değişkenlerin grupları arasındaki farklılıklar anlamlı olarak kabul edilmiş ve sonuçları buna göre değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Analizler araştırmanın amaçlarına uygun olacak şekilde tablolandırılmış, sırasına göre incelenmiş ve gerekli açıklamaları yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Alanlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo-16: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar

Sıra No	KONU		Oldukça iyi	İyi	Orta	Az	Yetersiz	Toplam
1	Kaynaştırma eğitimi uygulama mevzuatını bilme durumu	f	6	61	75	36	22	200
		%	3,0	30,5	37,5	18,0	11,0	100
2	Kaynaştırma eğitimi uygulama mevzuatını takip etme durumu	f	8	48	76	42	26	200
		%	4,0	24,0	38,0	21,0	13,0	100
3	Kaynaştırma eğitimi uygulama mevzuatının yeterlik durumu	f	7	56	76	39	22	200
		%	3,5	28,0	38,0	19,5	11,0	100
4	Kaynaştırma eğitimi uygulama mevzuatının uygulanabilirlik durumu	f	4	42	66	62	26	200
		%	2,0	21,0	33,0	31,0	13,0	100
5	Uygun tanılama ve yerleştirme yapılması durumu	f	7	37	72	43	41	200
		%	3,5	18,5	36,0	21,5	20,5	100
6	Özel gereksinimli öğrencilerin izlenmesi durumu	f	4	52	75	38	31	200
		%	2,0	26,0	37,5	19,0	15,5	100
7	Kaynaştırma öğrencilerinin uygulamadan memnun olma durumu	f	14	61	68	42	15	200
		%	7,0	30,5	34,0	21,0	7,5	100
8	Kaynaştırma öğrenci ailelerinin uygulamadan memnun olma durumu	f	12	39	50	38	61	200
		%	6,0	19,5	25,0	19,0	30,5	100

9	Uygulayıcı öğretmenlerin aldığı eğitimin yeterlilik durumu	f	4	27	57	61	51	200
		%	2,0	13,5	28,5	30,5	25,5	100
10	Öğretmenlere gerekli desteğin okul idarelerince karşılanması durumu	f	7	54	62	35	42	200
		%	3,5	27,0	31,0	17,5	21,0	100
11	Öğretmenle işbirliğinin aileler tarafından karşılanması durumu	f	12	50	51	41	46	200
		%	6,0	25,0	25,5	20,5	26,0	100
12	Öğretmenin ihtiyacı olan desteği dışarıdan bulabilmesi durumu	f	5	24	52	60	59	200
		%	2,5	12,0	26,0	30,0	29,5	100
13	RAM ile işbirliğinin yeterlilik durumu	f	7	26	44	61	62	200
		%	3,5	13,0	22,0	30,5	31,0	100
14	BEP hazırlanırken kurumlardan gerekli desteğin alınma durumu	f	6	25	52	69	48	200
		%	3,0	12,5	26,0	34,5	24,0	100
15	BEP hazırlık ve uygulamasında zamanın yeterlik durumu	f	5	25	52	63	55	200
		%	2,5	12,5	21,5	31,5	27,5	100
16	Kaynak, araç, gereç ve materyallerin temini durumu	f	5	20	40	60	75	200
		%	2,5	10,0	20,0	30,0	37,5	100
17	Bireyselleştirilmiş eğitim programlarındaki hedeflerin öğrencilere uygun belirlenmesi	f	4	38	78	51	29	200
		%	2,0	19,0	39,0	25,5	15,5	100
18	Başarı ölçme ve değerlendirme sisteminin uygunluğu ve yeterliği durumu.	f	4	29	72	55	40	200
		%	2,0	14,5	36,0	27,5	20,5	100
19	Bireyselleştirilmiş eğitim programlarındaki akademik ve sosyal hedeflere ulaşılabilirlik durumu.	f	4	28	83	61	24	200
		%	2,0	14,0	41,5	30,5	12,0	100
20	Okul ve sınıflardaki fiziki koşulların uygunluğu durumu	f	3	20	62	50	65	200
		%	1,5	10,0	31,0	25,0	32,5	100

Tablo 16 da, araştırmaya katılan retmenlerin “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” alanlarındaki görüşlerinin incelenmesinde,

retmenlerin büyük bölümü kaynaştırma eğitimi uygulamaları mevzuatını bildiğini (% 71), takip ettiğini (% 66), yeterli (% 69,5) ve uygulanabilir (% 56) bulunduğunu, kaynaştırma ğrencilerinin tanılama (% 58) ve izlemesinin (% 65,5) uygun ve yeterli yapıldığını, kaynaştırma ğrencilerinin uygulamadan memnun (% 71,5) ve kaynaştırma ğrenci ailelerinin uygulama hakkında bilgisi olduğunu (% 50,5) ifade etmişlerdir. Buna karşılık kaynaştırma Eğitim Uygulamaları konusunda aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu (% 56), ihtiyaç duyduğu destek hizmetlerini okul dışından bulamadıklarını (% 59,5), Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri ile iletişim ve işbirliğinin yetersiz olduğunu (% 61,5), ihtiyaç duydukları desteği büyük oranda okul idarelerinden (% 61,5) ve ğrenci ailelerinden (% 56,5) karşılayabildiklerini, bireysel eğitim plan ve programlarının, hazırlamasında bir yardım alamadıklarını (% 58,5), plan ve programlarda belirlenen akademik ve sosyal hedeflerin öğrencinin seviyesine uygun belirlendiğini (% 60) ve belirlenen hedeflere ulaşılabildiğini (% 52,5) belirtmişlerdir. retmenler ayrıca, zamanın yetersiz olduğunu (% 59), ihtiyaç duydukları kitap, kaynak, araç, gereç ve materyalleri temin edemediklerini (% 67,5), okul ve sınıflardaki fiziki koşullarında uygun olmadığını (% 57,5) ancak başarıların llme sistemini uygun ve yeterli bulduklarını (% 52,5) belirtmişlerdir.

Tablo-17: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Olarak Kişi ve Kurumların Tutumları, Uygulamaların Kişilere Etkileri

Sıra No	KONU		Oldukça olumlu	Olumlu	Etkisi yok	Olumsuz	Oldukça olumsuz	TOPLAM
1	Kaynaştırma öğrencisi Ailelerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları	f	24	86	46	32	12	200
		%	12,0	43,0	23,0	16,0	6,0	100
2	Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları	f	18	99	31	44	8	200
		%	9,0	49,5	15,5	22,0	4,0	100
3	Normal gelişim gösteren öğrenci ailelerinin kaynaştırma eğitim uygulamalarına ilişkin tutumları	f	7	73	52	57	11	200
		%	3,5	36,5	26,0	28,5	5,5	100
4	Uygulayıcı öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları	f	14	110	18	44	14	200
		%	7,0	55,0	9,0	22,0	7,0	100
5	Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları	f	10	71	76	31	12	200
		%	5,0	35,5	38,0	15,5	6,0	100
6	Okul idarelerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları	f	23	116	47	13	1	200
		%	11,5	58,0	23,5	6,5	0,5	100
7	Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kaynaştırma öğrencilerine etkisi	f	20	119	39	18	4	200
		%	10,5	59,5	19,5	9,0	2,0	100
8	Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının normal gelişim gösteren öğrencilere etkisi	f	7	68	50	65	10	200
		%	3,5	34,0	25,0	32,5	5,0	100

9	Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının uygulayıcı öğretmenlere etkisi	f	5	89	28	68	10	200
		%	2,5	44,5	14,0	34,0	5,0	100
10	Rehabilitasyon merkezlerinden özürlerine göre ilave destek eğitimleri almalarının akademik ve sosyal gelişimlere etkisi	f	40	100	37	14	9	200
		%	20,0	50,0	18,5	7,0	4,5	100

Tablo-17’de araştırmaya katılan öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin olarak kişi ve kurumların tutumları ile bu uygulamaların kişilere etkisi alanlarındaki görüşlerinin incelenmesinde,

Öğretmenler kaynaştırma eğitim uygulamalarına ilişkin olarak çoğunlukla kaynaştırma öğrenci ailelerinin (% 78), sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların (% 74), sınıftaki normal gelişim gösteren çocukların ailelerinin (% 66), uygulayıcı sınıf öğretmenlerinin (% 71), derse giren branş öğretmenlerinin (% 78,5) ve okul idarelerinin (% 93) olumlu tutumlara sahip olduklarını, kaynaştırma eğitim uygulamalarının kaynaştırma öğrencisine (% 89), sınıflardaki normal gelişim gösteren öğrencilere (% 62,5) ve uygulayıcı sınıf öğretmenlerine (% 61) olumlu etki ettiğini ve kaynaştırma öğrencilerinin özür türlerine göre Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden ilave destek eğitimi almasının akademik ve sosyal gelişimlerine oldukça olumlu (% 88,5) etki ettiğini ifade etmişlerdir.

Tablo-18: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar

Sıra No	KONU		Oldukça Fazla	Fazla	Normal	Az	Oldukça Az	
1	Öğretmenlere ek sorumluluklar getirme durumu.	f	114	65	19	2	0	200
		%	57,0	32,5	9,5	1,0	0,0	100
2	Plan ve uygulamada zaman ve çaba sarf etme durumu.	f	101	68	25	6	0	200
		%	50,5	34,0	12,5	3,0	0,0	100
3	Sınıf yönetiminde problem davranışla karşılaşma durumu.	f	85	64	37	10	4	200
		%	42,5	32,0	18,5	5,0	2,0	100

Tablo-18’de araştırmaya katılan öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar alanlarındaki görüşlerinin incelenmesinde;

Öğretmenler kaynaştırma eğitim uygulamalarının öğretmenlere çok fazla sorumluluk getirdiğini (% 99), planlamada ve uygulamada çok fazla çaba gerektirdiğini (% 97) ve çok fazla problem davranışlarla karşılaştıklarını (% 93) belirtmişleridir. Buna karşılık öğretmenlerin sadece %1’i ek sorumluluk getirmediğini, % 3’ü ek zaman ve çaba gerektirmediğini ve % 7’si problem davranışla karşılaşmadığını belirtmiştir.

4.2. Alt Problemlere Göre Toplanan Verilerin İncelenmesi;

Tablo-19: Cinsiyet Durumlarına Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Cinsiyet	Bayan	114	49,72	14,79	2,003	0,047
		Erkek	86	54,22	16,41		
Tutum ve etkiler	Cinsiyet	Bayan	114	33,23	6,79	0,62	0,536
		Erkek	86	33,85	7,16		
İlave durumlar	Cinsiyet	Bayan	114	13,12	2,02	2.104	0,037
		Erkek	86	12,50	2,11		

Tablo-19’da bu çalışmaya katılan Sınıf Öğretmenlerinin “Cinsiyet” bağımsız değişkenine göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile” Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, öğretmenlerin cinsiyetleri yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitim Uygulamalarına ilişkin görüşleri öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte, erkek öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedir.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanında ise, cinsiyetlere göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-20: Özel Eğitim Dersi Alma Durumlarına Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Ders	Almış	100	54,80	15,92	2,899	0,004
		Almamış	100	48,51	14,75		
Tutum ve etkiler	Ders	Almış	100	34,87	6,63	2,851	0,005
		Almamış	100	32,12	7,01		
İlave durumlar	Ders	Almış	100	12,90	2,10	0,306	0,760
		Almamış	100	12,81	2,06		

Tablo-20’de, bu çalışmaya katılan Sınıf Öğretmenlerinin “Özel Eğitim Dersi Alma” bağımsız değişkenine göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, öğretmenlerin Özel Eğitim ile ilgili ders almaları yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri Özel Eğitim ile ilgili ders almalarına göre farklılık göstermekte, Özel Eğitim dersi alan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durum” alanında özel eğitim dersi almalarına göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-21: Rehber Öğretmen Bulunması Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Rehber	Var	126	55,30	15,88	4,741	0,000
	Öğretmen	Yok	74	45,45	13,10		
Tutum ve etkiler	Rehber	Var	126	34,51	6,81	2,729	0,007
	Öğretmen	Yok	74	31,77	6,87		
İlave durumlar	Rehber	Var	126	12,90	1,99	0,428	0,670
	Öğretmen	Yok	74	12,77	2,24		

Tablo-21’de, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, “okullarında rehber öğretmen bulunma” bağımsız değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, okulda rehber öğretmen bulunması yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin kaynaştırma eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri okullarında rehber öğretmen bulunmasına göre farklılık göstermekte, Okullarında rehber öğretmen bulunan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanında öğretmen görüşlerinde okullarında rehber öğretmen bulunması durumuna göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-22: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu Bulunma Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	BEP Hazırlama	Var	84	57,12	16,71	4,253	0,000
	Kurulu	Yok	116	47,70	13,74		
Tutum ve etkiler	BEP Hazırlama	Var	84	35,12	6,95	2,850	0,005
	Kurulu	Yok	116	32,32	6,72		
İlave durumlar	BEP Hazırlama	Var	84	12,75	2,04	0,611	0,542
	Kurulu	Yok	116	12,93	2,11		

Tablo-22’de, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okullarında, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu (BEP Hz. Krl.) bulunması bağımsız değişkenine göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, okullarında Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu bulunması yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri okullarında Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu bulunmasına göre farklılık göstermekte ve okulunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu bulunan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanında ise Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Kurulu bulunma durumuna göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-23: Kaynak/Destek Oda Bulunması Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Kaynak/ Destek oda	Var	54	59,28	16,45	4,119	0,000
		Yok	146	48,84	14,37		
Tutum ve etkiler	Kaynak/ Destek oda	Var	54	35,85	6,71	3,003	0,003
		Yok	146	32,62	6,84		
İlave durumlar	Kaynak/ Destek oda	Var	54	12,93	1,90	0,310	0,757
		Yok	146	12,83	2,14		

Tablo-23’de, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okulunda kaynak/destek oda bulunma bağımsız değişkenine göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, okulunda kaynak/destek oda bulunması yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri okulda kaynak/destek oda bulunmasına göre farklılık göstermekte, okulunda kaynak/destek oda bulunan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanında okulunda kaynak/destek oda bulunma durumuna göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-24: Sınıf İçi Yardım Olması Durumuna Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Sınıf İçi Yardım	Var	96	54,54	15,60	2,542	0,012
		Yok	104	48,99	15,24		
Tutum ve etkiler	Sınıf İçi Yardım	Var	96	34,63	7,00	2,230	0,027
		Yok	104	32,45	6,75		
İlave durumlar	Sınıf İçi Yardım	Var	96	12,64	2,14	1,436	0,152
		Yok	104	13,06	2,01		

Tablo-24’te, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, okulda sınıf içi yardım olması bağımsız değişkenine göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, okullarında sınıf içi yardım bulunması yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri sınıf içi yardım bulunma durumuna göre farklılık göstermekte, sınıf içi yardım desteği alan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanında, okulunda sınıf içi yardım bulunma durumuna göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-25: Özel Eğitim Danışmanlığının Bulunmasına Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken				
			n	\bar{x}	ss	t	p
Durumlar	Özel eğitim danışmanlığı	Var	39	60,00	14,66	3,932	0,000
		Yok	161	49,63	15,22		
Tutum ve etkiler	Özel eğitim danışmanlığı	Var	39	36,95	5,50	4,126	0,000
		Yok	161	32,66	7,01		
İlave durumlar	Özel eğitim danışmanlığı	Var	39	12,77	1,98	0,298	0,767
		Yok	161	12,88	2,11		

Tablo-25’de, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, okulunda özel eğitim danışmanlığı bulunması bağımsız değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark, aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamları için yapılan t-testi sonucunda;

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanlarındaki öğretmen görüşlerinde, okulunda özel eğitim danışmanlığı bulunma yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri okullarında özel eğitim danışmanlığı bulunmasına göre farklılık göstermekte, özel eğitim danışmanlığından yararlanan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanında özel eğitim danışmanlığı bulunma durumuna göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-26: Özel Eğitim Dersi Aldıkları Yere Göre Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken	n	\bar{x}	ss	f	p	
Durumlar	Özel Eğitim Dersi aldığı yer	Üniversite	76	55,21	16,67	4,298	0,015
		Hizmet İçi	25	53,40	13,23		
		Almamış	99	48,48	14,82		
Etki ve tutumlar	Özel Eğitim Dersi aldığı yer	Üniversite	76	34,78	6,57	4,235	0,016
		Hizmet İçi	25	35,20	6,81		
		Almamış	99	32,08	7,03		
İlave durumlar	Özel Eğitim Dersi aldığı yer	Üniversite	76	13,38	1,70	8,925	0,000
		Hizmet İçi	25	11,44	2,50		
		Almamış	99	12,51	2,07		

Tablo-26’da bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, özel eğitim dersi aldıkları yer bağımsız değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark anova testiyle incelenmiştir.

Alanların tamamındaki öğretmen görüşlerinde, özel eğitim dersi alınan yerlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri Özel Eğitim aldıkları yere göre farklılık göstermektedir. “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ve “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanında alanlarında Üniversitelerde ders alan öğretmenler, “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarında hizmet içi eğitim programlarında Özel Eğitim dersi alan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler.

Her alanda Özel Eğitim dersi almış öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedir.

Tablo-27: Görev Yaptığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		n	\bar{X}	ss	f	p
Durumlar	Okulun bulunduğu yerleşim birimi	İl merkezi	122	54,34	16,56	3,693	0,013
		İlçe	36	49,39	13,60		
		Kasaba	24	47,17	11,73		
		Köy	18	44,00	13,69		
Etki ve tutumlar	Okulun bulunduğu yerleşim birimi	İl merkezi	122	34,14	7,39	2,602	0,053
		İlçe	36	31,06	5,41		
		Kasaba	24	32,38	7,01		
		Köy	18	35,50	5,24		
İlave durumlar	Okulun bulunduğu yerleşim birimi	İl merkezi	122	12,93	2,00	0,377	0,769
		İlçe	36	12,92	1,99		
		Kasaba	24	12,75	2,49		
		Köy	18	12,39	2,25		

Tablo 27’de, bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, okulun bulunduğu yerleşim birimi bağımsız değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark anova testiyle incelenmiştir.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” alanındaki öğretmen görüşlerinde, okulun bulunduğu yerleşim birimine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların bulunduğu yerleşim birimine göre farklılık göstermekte, büyük yerleşim birimlerindeki okullarda görev yapan öğretmenler kendilerini daha yeterli görmektedirler. “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” ve “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarındaki okulun bulunduğu yerleşim birimine göre ($p > 0,05$) anlamlı fark yoktur.

Tablo-28: Kaynaştırma Eğitimi Tecrübelerine Göre Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		n	\bar{x}	ss	f	p
Durumlar	Kaynaştırma Eğitimi	1 yıl uygulayan	52	2,46	0,74	0,784	0,504
		2 yıl uygulayan	56	2,58	0,76		
		3 yıl uygulayan	32	2,72	0,72		
		4 ve üzeri yıl uygulayan	60	2,60	0,85		
Etki ve tutumlar	Kaynaştırma Eğitimi	1 yıl uygulayan	52	3,22	0,73	0,764	0,515
		2 yıl uygulayan	56	3,38	0,55		
		3 yıl uygulayan	32	3,37	0,77		
		4 ve üzeri yıl uygulayan	60	3,40	0,73		
İlave durumlar	Kaynaştırma Eğitimi	1 yıl uygulayan	52	4,31	0,64	0,217	0,885
		2 yıl uygulayan	56	4,32	0,66		
		3 yıl uygulayan	32	4,28	0,71		
		4 ve üzeri yıl uygulayan	60	4,22	0,75		

Tablo-28 de, bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitimi tecrübesi değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark anova testiyle incelenmiştir.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar”, “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” ve “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı ($p>0.05$) bir fark yoktur. Dolayısıyla öğretmenlerin kaynaştırma uygulaması yaptıkları yıllara göre görüşlerinde bir farklılık oluşturmamaktadır.

Tablo-29: Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması Yapılan Sınıflara Göre Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi

Alanlar	Bağımsız Değişken		n	\bar{x}	ss	f	p
Durumlar	Okutulan sınıf	Birleştirilmiş	2	56,50	7,76	1,417	0,220
		1. Sınıf	27	45,48	14,16		
		2. Sınıf	35	52,09	15,18		
		3. Sınıf	40	53,70	14,41		
		4. Sınıf	44	54,57	16,14		
		5. Sınıf	52	50,35	16,84		
Tutum ve etkiler	Okutulan sınıf	Birleştirilmiş	2	35,50	3,54	2,841	0,017
		1. Sınıf	27	29,44	7,11		
		2. Sınıf	35	34,46	5,46		
		3. Sınıf	40	33,92	6,88		
		4. Sınıf	44	35,34	5,97		
		5. Sınıf	52	32,98	7,95		
İlave durumlar	Okutulan sınıf	Birleştirilmiş	2	13,50	2,12	1,484	0,197
		1. Sınıf	27	13,26	1,95		
		2. Sınıf	35	13,46	1,54		
		3. Sınıf	40	12,75	2,05		
		4. Sınıf	44	12,32	2,27		
		5. Sınıf	52	12,75	2,25		

Tablo-29’da, bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, okuttukları sınıflar bağımsız değişkenine göre, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına ilişkin görüşleri arasındaki fark anova testiyle incelenmiştir.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar” ile “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar” alanlarında, okutulan sınıflara göre ($p>0.05$) anlamlı fark yoktur.

“Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler” alanındaki öğretmen görüşlerinde, okutulan sınıflar yönünden, istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p \leq 0,05$) çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitim Uygulamalarına ilişkin görüşleri okuttukları sınıflara göre farklılık göstermektedir. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler ile 4. Sınıf okutan öğretmenler kendilerini daha yeterli, 1. Sınıf okutan öğretmenler kendilerini daha yetersiz görmektedir.

4.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Olarak Öğretmenlerin Ayrıca Belirttikleri Hususlar.

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirleme ölçeğinin 7 nci ve son bölümüne, öğretmenlerin bu hususta ilave etmek istedikleri düşüncelerini yazmaları için bir bölüm oluşturulmuştur. Bu bölümü, 200 öğretmenden, 59’u cevaplamış ve 141’i boş bırakmıştır. Bu cevaplar temalara ayrılarak Tablo-30’da yüzde ve frekansları ile verilmiştir.

Tablo-30: Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Olarak Öğretmenlerin özellikle belirttikleri düşünceleri

S.N.	Öğretmenlerin Belirttikleri Konular	f	%
1	Görüş belirtmemiş	141	70,5
2	Kaynaştırma öğrencileri özel sınıflarda eğitilmelidir.	21	10,5
3	Sınıf mevcutları kaynaştırma eğitimine uygun olmalıdır.	9	4,5
4	Destek hizmetleri yetersizdir.	9	4,5
5	Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili bilgileri yetersizdir.	8	4,0
6	Aile eğitimlerine önem verilmelidir.	6	3,0
7	RAM’ ların tanılama, yerleştirme ve izleme desteği yetersizdir.	5	2,5
8	Kaynaştırma öğrencisinin destek eğitim almak üzere sınıftan ayrılması diğer öğrencilere olumsuz etki etmektedir.	1	0,5
TOPLAM		200	100

Tablo-30’da öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları hakkında ayrıca belirttikleri görüşlerinin incelenmesinde, öğretmenlerin büyük bölümü (% 70,5) görüş belirtmemiştir. Bu durum “Kaynaştırma Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği” alanlarının bütün uygulamayı kapsadığını ve öğretmenlerin ayrıca belirtmek zorunda hissettikleri bir durum ya da etkinin olmadığı düşünülebilir.

Görüş belirten öğretmenlerin çoğunluğu (% 10,5) kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda eğitilmesi gerektiğini, % 4,5’u kaynaştırma sınıf mevcutlarının uygun olması gerektiğini, % 4,5’u destek hizmetlerinin yetersizliğini, % 4’ü öğretmenlerin bilgilerinin yetersizliği, % 3’ü aile eğitimlerine önem verilmesi gerekliliğini ve % 2,5’u Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinin tanı, yerleştirme ve izleme hizmetlerinin yetersizliği konularını belirtmiştir. Ayrıca 1 öğretmen ise kaynaştırma öğrencisinin özel destek almak üzere sınıftan ayrılarak destek eğitim odasına gitmesinin diğer öğrencilere farklılıkları hissettirdiğini, ayrılmaya sebep olduğunu belirterek uygulamanın yanlış olduğu görüşünde olduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER,

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Öğretmenlerin Eğitim ve Yeterlikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir eğitim almadığını belirtmektedir. Bu sonuç yapılan birçok araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

“Temelde genel ve özel eğitim arasında, eğitim programını planlama ve uygulama bakımından büyük farklılıklar olmamasına karşın, genel eğitim okullarında görev alacak pek çok öğretmen, mesleki eğitimleri sırasında, özel eğitime ilişkin yetersiz bir donanımla mezun olmaktadır. Ülkemizde kaynaştırmanın hem yasal düzeyde, hem de uygulamada kabul görmesine karşın, öğretmen yetiştiren programların içerikleri incelendiğinde, özel eğitime ve kaynaştırmaya ilişkin derslerin bulunmadığı dikkati çekmektedir. Bu durum uygulamada sıkıntı yaratmakta ve sınıflarında özel gereksinimli öğrenci bulunan öğretmenlerin bilgi eksiklikleri hizmet içi eğitim programlarıyla giderilmeye çalışılmaktadır” (Kargın, 2004: 14).

Hill ve Reed (1982) tarafından kaynaştırma programlarının geliştirilebilmesi için yapılacak en önemli işin “öğretmen eğitimine önem vermek” olduğu belirtilmiş, Metin ve Güleç’in (1999) araştırmasında ise eğitimciler en çok öğretmenlerin eğitimine önem verilmesi ile kaynaştırma programlarının başarısı için öğretmen yetiştirme programları ve hizmet içi eğitim çalışmalarının ciddi bir şekilde ele alınmasını istemişlerdir (Aktaran: Metin ve ark., 2007: 8).

Kaynaştırmanın başarısı ve yaygınlaşmasında bu denli önem taşıyan öğretmenlerin olumsuz tutumları ancak hizmet içi eğitim programları ve hizmet öncesi eğitim programları ile değiştirilebilir (Gözün ve Yıkmış, 2004: 68). Metin, Güleç ve Şahin'de (2007) kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik hizmet içi eğitim programlarının ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerine olan etkilerini araştıran çalışmalarında aynı yönde bulgulara ulaşmışlardır. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin olarak oldukça bilgiye ihtiyaçları olduğunu belirttikleri, bilgileri yeterli olsa bile sınıf mevcutlarının kalabalık olması ve sınıfta birden fazla kaynaştırma öğrencisi bulunmasının engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersizlikler yarattığını belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitim programlarına katılan öğretmenler kendilerini daha yeterli hissederek uygulamaya daha olumlu bakmakta ve öğrendiklerini uygulama çabası içine girmektedir (Metin ve ark., 2007: 7).

Bilen'in (2007: 70) araştırmasında öğretmenlerin büyük bölümü kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin bir eğitim almadıklarını belirtmiş, kursa ya da bir eğitim programına katılan öğretmenlerin de çoğu süre ve içeriği yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Önder (2007) ve Vural'ın (2008) araştırmalarında ise öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konudaki bilgi ve beceri eksiklikleri uygulamada istenilen verimin de elde edilememesine neden olmakta, Özel Eğitim konusunda verilen hizmet içi eğitimler ise "kısmen" katkı sağlayabilmektedir (İzci, 2004: 8). Ayrıca öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyabilecek öğrencileri tespit etme yetisine sahip olmak ve kaynaştırma öğrencilerini sınıf ortamına akademik ve sosyal olarak dahil edebilmek için gereken bilgi ve yöntemleri öğrenme ihtiyacı içinde oldukları belirlenmiştir (Sart ve ark., 2004: 6).

Özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin ders alan öğretmenlerin tutumları da olumlu yönde etkilenmektedir (Orel ve ark., 2004: 30). Engelli öğrencilere ve kaynaştırmaya karşı olan öğretmen tutumları, engelli

öğrencilere eğitim verebilme konusunda algılanan kendi yeterlik algılamaları ile de ilgilidir. Öğretmenlerin kendilerine karşı olan yetersizlik duyguları, kaynaştırma eğitim programını uygulama konusunda isteksizliklerine de yol açmaktadır (Aktaran: Sart ve ark., 2004: 5-6).

Sabancı üniversitesi tarafından hazırlanan “Eğitim İzleme Raporu 2008” de (2009: 48) öğretmenlerin yenilenen öğretim programlarının gereklerini yerine getirebilmeleri, geliştirilen fiziki altyapıyı en üst düzeyde kullanabilmeleri ve eğitimin çıktılarının iyileştirilmesine katkıda bulunabilmeleri için etkin biçimde desteklenmeleri gerektiği belirtilmektedir. Ancak resmi ve özel kurumlarda görev yapan 900 bine yakın öğretmenin niteliklerinin geliştirilmesinin hızlı ve kolay bir süreç olamayacağı da vurgulanmaktadır.

Narinoğlu, Örün ve Delioğlu'nun (2000) Ankara ilinde yaptıkları izleme çalışmasında, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin ancak % 16'sının kaynaştırma eğitimi konusunda eğitim aldıkları belirtilmektedir (Aktaran: İzci, 2004: 3). Araştırma sonuçlarının karşılaştırılmasıyla, 2000 yılında % 16 olan özel eğitim dersi almış öğretmen oranının 2009 yılında % 50 seviyelerine geldiği ancak bu konuda önemli oranda eksikliklerin devam ettiği de ortadadır. Bu durum son yıllarda özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarına verilen önem nedeniyle görevdeki bütün öğretmenlerin hizmet içi eğitim programları ile bilgilendirilmeleri ile ilişkilendirilmiştir.

5.1.2. Sınıf Mevcutları

Araştırmada kaynaştırma eğitimi uygulaması yapılan sınıfların mevcudu genelde 31 ve üzerinde görülmektedir. Türkiye’de okul, derslik ve öğretmen eksikliklerinden kaynaklanabilen sınıf mevcutları ortalamasının yüksekliği, bütün araştırmacıların belirttiği bir husustur.

Bilen' in araştırmasında da öğretmenlerin büyük çoğunluğu sınıf mevcudunun kaynaştırma uygulaması için uygun olmadığını vurgulamışlardır (Bilen, 2007: 70). Ayrıca, Metin vd. (1999) ilköğretim okullarındaki eğitimcilerin, Akkoyun (2007) okul yöneticileri ve rehber öğretmenlerin, Yavuz (2005) ise okul öncesi eğitimcilerin sınıf mevcutlarının yüksekliğini sorun olarak gördüğünü belirlemişlerdir (Aktaran: Akkoyun, 2007: 145).

Shotel vd. (1972) ile Batu'nun (1998) araştırmaları isteksizlik, bilgisizlik ve özrün derecesinin yanı sıra, sınıf mevcudu ve okulun bulunduğu çevrenin de kaynaştırma eğitim uygulamalarına olumsuz etkileri bulunduğunu göstermektedir (Aktaran: Batu, 2000: 44)

Mandell ve Strain (1978) araştırmasında sınıf mevcudu 25-27 öğrenci arasında olan öğretmenlerin görüşlerinin daha kalabalık sınıf mevcudu olan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerine göre daha olumlu olduğu (Aktaran: Bilen, 2007: 29), Mandell ve Strain'in (1991) diğer bir araştırmasında ise sınıfında fazla sayıda öğrenci olan öğretmenlere göre daha az sayıda öğrenciyle ders yapan öğretmenlerin, kaynaştırmaya karşı daha olumlu ve kabul eder bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Aktaran: Batu, 2000: 44). Sınıftaki öğrenci sayılarının öğretmenlerin kaynaştırma uygulama eğitimi kabul düzeylerini de etkilediği görülmektedir.

Sınıf mevcutlarının kalabalık olması sınıf öğretmenin kaynaştırma öğrencisine zaman ayırmasını, kaynaştırma öğrencisinin gereksinim duyduğu daha fazla ilgi ve desteği almasını engellemekte (Yigen, 2008: 87) ve tüm öğrencilerle aynı düzeyde çalışılamayacağı için uygulamanın olumlu sonuçları olmayacağı belirtilmektedir (Akkoyun, 2007: civ).

Hükümet Programı'nda ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının 30'a düşürülmesinin hedeflendiği, derslik başına düşen öğrenci sayısı 30'dan fazla olan illerde, hedefe ulaşılabilmesi için 55-60 bin arası dersliğe gereksinim duyulduğu tahmin edilmektedir (Sabancı Üniversitesi, 2008: 48).

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığının istatistiklerine göre 2008-2009 eğitim/öğretim yılında, ilköğretim kademesinde 320.393 derslik, 453.318 öğretmen ve 10.709.920 öğrenci ile eğitim/öğretim yapıldığı belirtilmektedir (MEB, 2009: 46). Bu verilere göre de ilköğretimde Türkiye’de sınıf mevcudu ortalaması 33,4 öğrencidir ve araştırma sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

5.1.3. Kaynaştırma Öğrenci Sayısı

Sınıflarda genelde 1 kaynaştırma öğrencisi bulunmakta ise de, 2 ve 3 kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflar da mevcuttur.

Özel Eğitim Yönetmeliğinde (Md 23) İlköğretim kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıfların 25, bir bireyin bulunduğu sınıfların 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Ancak kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflarda 2’den fazla kaynaştırma öğrencisinin bulunması uygun görülmemektedir (MEB, 2006: 12).

Bilen (2007) ve Battal (2007) araştırmalarında, sınıf öğretmenlerinin sınıflarında birden fazla kaynaştırma öğrencisi olmasını ve sınıf mevcutlarının kalabalık olmasını kaynaştırma eğitimi için uygun bulmadıklarını, Batu (2000) ise yaptığı çalışmada öğretmenlerin, sınıflarında bir en fazla iki kaynaştırma öğrencisi bulunması durumunda başarılı olabileceklerini ifade ettiklerini belirtmektedir.

5.1.4. Destek Hizmetleri

Araştırma sonucunda okullarda çoğunlukla rehber öğretmen bulunduğu ve Bireysel Eğitim Programı hazırlandığı ancak çoğu okulda Bireysel Eğitim Programı Geliştirme Biriminin oluşturulmadığı, özel eğitim danışmanlığı, sınıf içi yardım hizmetlerinin uygulanmadığı, okullarda öğretmenlerin yararlanacağı destek/kaynak

odanın bulunmadığı belirtilmektedir. Özel eğitim dersi alan, okulunda rehber öğretmen, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi, kaynak oda, sınıf içi yardım, özel eğitim danışmanlığı olan öğretmenlerin görüşleri, olmayanlara göre farklılaşmaktadır. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarına daha olumlu yaklaşmakta, uygulanabilir bulmakta, kendilerini daha yeterli görmektedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönergesi okullarda kaynaştırma öğrencilerinin Bireysel Eğitim Programlarını hazırlamak amacıyla geliştirme birimi oluşturulmasını ve özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak okullarda eğitim destek odasının açılması gerektiğini belirtmektedir (MEB, 2006: 12).

Bilen (2007: 72-74) çalışmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görev yaptığı okullarda özel eğitim uzmanının olmadığını, kaynaştırma uygulamasında karşılaştıkları sorunlarda okullarındaki rehberlik servisinden yeterli desteği alanlar ve almayanların tutumları arasında farklılıklar olduğunu belirlemiştir.

Araştırmalar öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamasını başarıyla yürütebilmek için, danışmanlık hizmetleri ile hizmet içi eğitimi gibi destek hizmetleri beklentileri içinde olduğunu (Batu, 2000: 41), Öğretmenlerin destek hizmet beklentilerinin de kaynaştırma uygulamasına ilişkin tutumlarını etkilediği Myles ve Simpson (1989) tarafından yapılan çalışmayla ortaya konmuştur (Aktaran: Batu, 2000: 41).

Scruggs ve Mastropieri (1994) kaynaştırma eğitim uygulamasının sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için en önemli etkenleri, yönetim desteği, özel eğitim personeli desteği, kabullenen, olumlu sınıf atmosferi, uygun müfredat, etkili öğretim becerileri ve arkadaşlarından öğrenme (akran öğretimi) olarak belirtmişlerdir (Aktaran: Sart ve ark., 2004: 8-9).

Kaynaştırma uygulamasının şu andaki haliyle öğrenciyi etiketlemek ve sınıfta kalmasını engellemekten öteye gitmediği, çocuğun kaynaştırma raporu almasının ona toplumsal kabulünü daha da zorlaştırdığı, bireysel eğitim programı, rehber

öğretmenlerin etkin desteği, öğretmenlerin ve ailelerin uygulama hakkında bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi, malzeme desteği ve sınıfların fiziksel şartlarının uygunluğu sağlanmaksızın uygulanan tam kaynaştırma uygulamalarında başarının imkansız olduğu belirtilerek, bireysel eğitim programı, özel eğitim öğretmeni, rehberlik, danışmanlık, destek bilgilendirme hizmetleri, kaynak oda ve diğer gerekli malzeme desteği olmadan uygulanan haliyle, uygulamada tek yapabilenin kaynaştırma öğrencilerini sessiz tutup, sınıfın dikkatini dağıtmamalarını sağlamaya çalışılmak olduğu ifade edilmektedir (Sart ve ark., 2004: 6-7).

Bilen (2007) çalışmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okullarında gerekli materyallerin ve çalışmaların yapıldığı bir kaynak oda olmadığını, fakat bulunmasını gerekli gördüklerini vurgulamış, Janney ve ark. (1995) ise öğretmenlerin, gereksinim duydukları alanlarda bilgilendirilmelerini, eğitim ve uyum sağlama programları ve gereksinim duyulan araç, gereç ve kaynakların sağlanmasını okul idarelerinden beklediklerini belirlemiştir (Aktaran: Batu ark., 2004: 54).

Bilen çalışmasında sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun kaynaştırma öğrencileri için özel bir program (bireyselleştirilmiş eğitim programı) uygulamadıkları ancak bazı düzenlemeler yaptıklarını belirlemiştir (Bilen, 2007: 71), Çuhadar ise araştırmasında öğretmenlerin görev yaptığı okullarda kaynaştırma eğitimine tabi öğrenciler için hazırlanması zorunlu olan Bireysel Eğitim Programlarının hazırlanmadığı bulgularına ulaşmıştır (Çuhadar, 2006: 59).

Özsoy (1992: 77) özel eğitim için değişik uzmanların, öğretmenlerle birlikte çalışmasının yok denecek kadar az olduğunu, uygulamanın yükünün öğretmenlerin omzunda olduğunu belirterek, Psikolog, fizik tedavi uzmanı, odolog, sosyal hizmet uzmanı, konuşma özü vb. gibi uzmanların sayı ve nitelik olarak yetersizliğinin de başlı başına bir sorun olduğunu vurgulamaktadır.

Gerekli eğitsel kaynaklar, destek özel eğitim hizmetleri ve donanım sağlandığında Türkiye’de kaynaştırmanın çok daha başarılı bir biçimde gerçekleştirilebileceği düşünülebilir (Batu ve ark., 2004: 54).

5.1.5. Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri

Kaynaştırma öğrencilerinin çoğu özür türüne göre Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden ayrıca bir eğitim almamaktadır. Öğretmenlerin çok büyük bölümü kaynaştırma eğitimi uygulaması kapsamındaki öğrencilerin özür türlerine göre Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden ilave destek almalarının sosyal ve akademik gelişimlerine oldukça olumlu etki ettiğini ya da edeceğini belirtmektedir.

Vural ve Yücesoy (2003: 147) tarafından, 2003 Yılında yapılan araştırmada, okul çağında bulunan 1.440.000 özel gereksinimli öğrenciden 72.000'inin (% 20) okullardan ve Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden aynı anda hizmet aldığı belirlenirken, 2010 yılında yapılan bu araştırmada kaynaştırma sınıflarındaki öğrencilerin % 43'ünün bu hizmetlerden yararlandığı görülmektedir. Sonuçlar kıyaslandığında bu yönde olumlu gelişmelerin olduğu düşünülebilir.

5.1.6. Mevzuat Bilgisi, Takibi, Yeterliği ve Uygulanabilirliği

Kaynaştırma öğrencilerinin eğitimlerinin doğru ve başarı ile uygulanabilmesi için sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi mevzuatı ile kaynaştırma eğitimi uygulamalarının amaç ve ilkelerini bilmeleri gerekmektedir. Yapılan araştırmada öğretmenler genelde Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları mevzuatı ile ilgili olarak bilgi sahibi olduklarını, mevzuatı takip ettiklerini, mevzuatı yeterli ve uygulanabilir bulduklarını belirtmektedirler.

Bu sonuçlar, Yıkılmış'ın (2006) araştırma sonuçları ile paralellik göstermekte ancak Scruggs ve Mastropieri'nin (1996), Önder'in (2007), Vural'ın (2008), çalışmalarındaki bulgularla çelişmektedir. Özel Eğitim ve Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları politikasına önem verilerek son yıllarda halen görevdeki bütün

öğretmenlere hizmet içi eğitim programlarıyla bilgi verilmesinin bu olumlu gelişmede etkili olabileceği düşünülmektedir.

5.1.7. Kaynaştırma Öğrenci Ailelerinin, Bilgi, Eğitim ve İşbirliği

Araştırmaya katılan öğretmenler özel gereksinimli öğrenci ailelerinin kaynaştırma eğitimi uygulamaları hakkında yeterli bilgilerinin olmadığını, dolayısıyla katılımlarının ve işbirliğinin de istenen seviyede olmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç yapılan çoğu araştırmanın bulguları ile aynı yöndedir.

Özel Eğitim Yönetmeliğinde aile eğitimini, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren eğitim olarak tanımlamakta ve uygulamada sürekliliği sağlamak amacıyla kurumlarda ve evlerde aile eğitim hizmetlerinin verilmesi gerekliliği belirtilmektedir (MEB, 2006: 19).

Aile eğitimlerinin ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki bilgilerinin olmaması uygulamaya katılımlarını da etkilemektedir. Bilen'in (2007) çalışmasında sınıf öğretmenleri aile eğitimlerinin sağlanmamasını uygulamada sorun olarak göstermiştir.

Türkiye'de özel gereksinimli çocuk ailelerinin ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda da en fazla gereksinim duyulan boyutun "Bilgi Gereksinimi" olduğu belirtilmektedir (Akçamete ve Kargın, 1996: 18). Sucuoğlu'nun (1995) Bailey ve Simeonsson (1995) tarafından geliştirilen "Aile Gereksinimlerini Belirleme Aracını" Türkçeye uyarlayarak yaptığı çalışmasında da ailelerin en çok bilgi gereksinimine ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir (Aktaran: Akçamete ve Kargın, 1996: 9).

"Fuqua, Hegland ve Karas'ın (1985) araştırmalarında, eğitimcilerin/uzmanların anne babalara karşı tutumları ve çocuğun devam ettiği programın bazı özelliklerinin

özel eğitimde anne baba katılımını etkileyecek temel değişkenler olduğu, Cone ve ark., (1985), Sucuoğlu, (1991), Sucuoğlu ve ark.,nın (1994) araştırmalarında ise anne ve babaların katılım düzeylerinin birbirinden farklı olduğu, anne babanın eğitim düzeyi, işi, yaşı ve ailenin gelir düzeyinin, katılımı etkileyebilecek değişkenler olarak kabul edildiği, özellikle eğitim düzeyinin katılımı etkileyen çok önemli bir değişken olduğu belirtilmiştir (Aktaran: Sucuoğlu, 1996: 26).

“Birçok ülkede özürli çocuğa sahip anne babaların eğitimde aktif rol almaları yasalarla belirlenmiş bir zorunluluktur. Levis ve Doorlag’a (1987) göre özellikle kaynaştırma programlarına katılacak olan çocukların değerlendirilmeleri, bireysel eğitim programlarının hazırlanması, uygulanan eğitim programlarının değerlendirilmesi aşamalarında anne babaların ya da onları temsil edecek kişilerin katılımı gereklilik olarak kabul edilmiş, bunu sağlayıcı yasalar hazırlanmıştır” (Aktaran: Sucuoğlu, 1996: 26).

“Kaynaştırma programları bir ekip çalışması olarak yürütülmekte, özel eğitimciler, sınıf öğretmenleri ve anne babalar ekibin aktif üyesi olmaktadır. Anne babalar uygulamaların başarılı olmasında en etkili elemanlar olarak kabul edilmekte, çocuğun okul dışı performansı hakkında bilgi vermekte, eğitim programlarının amaçlarının belirlenmesine katkıda bulunmakta, eğitim programının evde uygulanması gereken boyutunda öğretmen rolü oynamakta ve dolayısıyla eğitimde ev-okul paralellliğini sağlamaktadır” (Aktaran: Sucuoğlu, 1996: 25).

Ailelerin çoğunluğunun kaynaştırmaya olumlu baktıkları, çocukları için en uygun eğitim ortamının kaynaştırma sınıfı olduğunu düşündükleri, ancak kaynaştırma programlarının en olumsuz yönü olarak öğretmenin engelli çocuklar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığına ilişkin düşünceleri olduğunu belirlenmiştir (Güleç, 2003: 8).

“Kurumların nitelik/nicelik olarak yetersizliği, programı yürütecek öğretmenlerin nitelik/nicelik olarak sınırlılığı, öğretmenlere destek vermesi gereken özel eğitimcilerin bulunmayışı gibi sorunların anne-baba katılımının önemini

arttırmaktadır” (Sucuoğlu, 1996: 26). “Engelli ocuğa sahip ailelerin çocuklarının eğitim yaşantıları, özür-tür ve grupları, kişisel özellikleri ve mesleki yaşantıları ile ilgili bilgi sahibi olmaları, hem çocuklarını kabullenmeleri hem de onların gelecekle ilgili daha doğru ve gerçekçi beklentilere sahip olmaları açısından önemlidir” (Akkoyun, 2007: cxxxiii).

5.1.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları

Araştırmaya katılan retmenler, Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri ile işbirliğinin yeterli olmadığını ve Bireysel Eğitim Programlarının hazırlanmasında ihtiyaç duydukları yardımı ilgili kişi ve kurumlardan alamadıklarını belirtmişlerdir.

Mağden ve Avcı’ya göre (1997) kaynaştırma eğitim uygulamasının başarisında yasal düzenlemeler, araç gereç, kaynak ve destek hizmetlerinin sağlanmasının yanında kurumlar arasındaki etkin işbirliğinin de önemli yeri vardır (Aktaran: Sart ve ark., 2004: 5).

Özel Eğitim Yönetmeliğine göre örgün ve yaygın eğitim kurumlarına devam eden bireylere rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri götürmek üzere eğitim- ğretim kurumlarında kurulan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisleri, kurumlarındaki özel eğitim gerektiren bireylere de eğitim ihtiyaçları ve özelliklerine göre bu hizmetleri sunar. Bu servisler, rehberlik ve danışma hizmetlerini yürütürken bölgelerindeki rehberlik ve araştırma merkezi ile diğer ilgili kurumlarla işbirliği yaparlar (MEB, 2006: 26).

Kayıhan’a (1992) göre (Aktaran: Akkoyun, 2007: xxi) zrl kişinin eğitim ve rehabilitasyonunda ekip çalışmasının sağlanması önemlidir. Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinde görev yapmakta olan personelin özel eğitimle ilgili olan tüm faaliyetlerde ve özel eğitime gereksinimi olan çocukların tüm eğitim ortamlarına yönlendirilmesindeki rolleri büyük bir öneme sahiptir (Akkoyun, 2007: xxi).

“Öğretmenlerin, Rehberlik Araştırma Merkezlerinden gelen kaynaştırma öğrencileriyle ilgili raporlarda, öğrencinin özel gereksinimlerine cevap verebilmek için yapılması gerekenler hakkında yeterli bilgi ve yönlendirme olmadığını belirttikleri. Bunun da uygulamanın başarılı olması için gerekli olan kurumlar arası işbirliğinin yetersiz olduğunu gösterdiğini. Kaynaştırma uygulamasının bir ekip işi olduğu göz önünde bulundurulursa, başarıya ulaşmak için gerekli olan anahtar konumdaki kurumlar arasındaki iletişim eksikliğinin olumlu tutum ve verimlilik elde edilmesi olasılığını azaltacağı açıktır (Sart ve ark, 2004: 6).

5.1.9. Fiziki Koşullar,

Araştırmaya katılan öğretmenler, okul ve sınıflardaki fiziki koşulların kaynaştırma eğitim uygulamalarına uygun olmadığını belirtmektedir.

Ataman (2002) Milli Eğitim yöneticileri ile RAM’ personelinin okulların fiziki yapısı, öğrenci sayısı, sınıf büyüklüğü ve donanımları gibi etmenleri dikkate almadan kaynaştırma eğitimi uygulaması yaptıklarını belirttiklerini, bu etmenler dikkate alınmadan yapılan kaynaştırma uygulamalarının hem kaynaştırma öğrencisi, hem de normal öğrenciler açısından olumsuzluklara neden olduğunu belirtmiştir (Aktaran: Akkoyun, 2007: cx1v).

“Özel gereksinimli bireyler bireysel farklılıkları nedeniyle özel olarak düzenlenmiş çevreye gereksinim duymaktadır. Pivik, McComas ve Laf lame (2002) ise genel eğitim okullarının fiziki yapısının kimi zaman kaynaştırmaya engel oluşturduğunu belirtmişlerdir. Kaynak oda olmayışı, dik merdivenler, dar koridorlar, yetersiz ışıklandırma, uygun olmayan tuvaletler, ulaşılması güç kantinler, sesi gereğinden fazla geçiren duvarlar, yankı yapan yüksek tavanlar ve yüksekliği iyi ayarlanmamış yazı tahtaları gibi fiziksel koşulları kaynaştırmaya engel olarak göstermişlerdir. Salend (2001) ise sınıf içinde her öğrencinin kendi gelişimi doğrultusunda ilerlemesine olanak verecek bir öğrenme ortamının sağlanabilmesini gerekli görmektedir (Aktaran: Bilen, 2007: 15).

Bilen ayrıca okulların fiziki yapısının öğrencilerin gereksinimlerine göre en az yardımla bağımsız hareket etmelerine olanak sağlayacak biçimde tasarlanmasının kaynaştırmayı olumlu yönde etkileyeceğini belirtmektedir (Bilen, 2007),

Battal (2007) ve Çuhadar (2006) yaptıkları araştırmalar sonucunda ilköğretim okullarının fiziki ve çevre koşullarının kaynaştırma eğitiminin uygulanabileceği şekilde düzenlenmesini önermiş, Türkoğlu (2007) ise çalışmasında öğretmenlerin, kaynaştırma eğitimi uygulamasına yönelik olarak okul müdürlerinden en çok “okulun fiziki şartlarını kaynaştırma eğitimine uygun şekilde hazırlamalı” şeklinde beklentileri olduğunu belirlemiştir.

5.1.10. Tanı, Yerleştirme ve İzleme

Araştırmaya katılan öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerinin tanı, yerleştirme ve izlemelerinin uygun yapıldığını, kaynaştırma öğrencilerinin uygulamadan memnun olduklarını düşünmektedir. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarında belirlenen akademik ve sosyal hedeflerin öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun belirlendiğini ve bu hedeflere genelde ulaşılabildiğini belirtmişlerdir. Ancak kaynaştırma eğitim uygulamasında başarıların ölçülme sistem yeterliliğini tartışılabilir bulmaktadırlar.

Thompson, Quenemoen, Thurlow ve Ysseldyke (2001) ile Thurlow, Lazarus, Thompson ve Morse'nin (2005) çalışmalarında Amerika Birleşik Devletleri'nde her türlü değerlendirme ve sınav uyarlamalarının yasal düzenlemelerle kontrol altına alındığı belirtilmektedir. Özel gereksinimi olan öğrenciler için geliştirilen BEP'lerde değerlendirme ve not verme uyarlamalarının ne şekilde yapılacağına yer verilmesi gerektiğinden söz edilerek, Türkiye'de bu alanda yapılmış çalışmalara çok fazla rastlanmadığı belirtilmektedir (Aktaran: Güven, 2009: 33).

Kaynaştırma uygulamalarına katılan öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesi gibi konularda çalışmaya rastlanmadığı (Sucuoğlu, 2004: 20) ve öğretmenlere kaynaştırmanın başarısının değerlendirilmesine ilişkin ölçütlerin verilmemiş olmasının başarılar konusunda elde edilen bulguları sınırlandırmış olabileceği belirtilmektedir (Batu ve ark., 2004: 55).

5.1.11. Tutum ve Etkiler

Araştırmaya katılan öğretmenler, uygulama ile ilişkili bütün kişi ve kurumların kaynaştırma eğitimi uygulamalarına karşı olumlu tutum içerisinde olduklarını, uygulamaların da kaynaştırma öğrencisine, normal gelişim gösteren öğrencilere ve uygulayıcı öğretmenlere olumlu etki ettiğini düşünmektedirler.

Johnson ve ark. na (1984) göre olumsuz tutumlar arasında, yetersizliği olan bireylere acıma, onlardan uzak durma, arkadaş grubuna almama, yetersizliği alay konusu etme, kabul etmeme ve onları toplum dışında tutma isteği sayılabilmektedir (Aktaran: Şenel, 1996: 69).

“Birleşmiş Milletler Grubu (1977) engellilerin kabulünü doğrudan engelleyen toplumsal faktörleri,

- Bir ülkenin gelişmişlik durumu,
- Politik ve ekonomik sistem ve ideoloji,
- Kanunlar (mevzuat),
- Değerler, standartlar ve medyanın etkisi,
- Kültür olarak belirlemiştir.

Bu sayılan faktörlerin hepsi, toplumu kültürel olarak şekillendiren tutum, inanç ve değerlerle ilişkilidir. Dünyanın her yerinde insanların bilgiye ulaşma imkânları arttıkça, standartlaşma imkânı da artmaktadır. Standart bir dünyada ise, standart olmayanlar daha çok göze bataabilmekte ve onlara sunulan seçim imkânları azalabilmektedir” (Aktaran: Güleç, 1999: 30).

5.1.12. Öğretmenlerin Cinsiyetleri

Araştırmaya katılan erkek öğretmenler, bayan öğretmenlere oranla Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarını daha uygulanabilir bulmakta, kendilerini daha yeterli görmektedir.

Sarı ve Bozgeyikli (2003) ile Bilen'in (2007) araştırmalarında öğretmen görüşlerinde cinsiyetin anlamlı farklılık yaratmadığı bulgularına ulaşılmış olmasına rağmen, Bilen'in ilgili tablosu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark olmasa da erkek öğretmenlerin toplam puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu ile araştırma sonuçları paralellik göstermektedir.

5.1.13. Öğretmenlerin Yaş ve Hizmet Yılı

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaşları ve hizmet yılları kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumları arasında bir fark yaratmamaktadır.

Sünbül ve Sargın (2002) araştırmalarında öğretmenlerin yaşlarına göre engellilere yönelik tutumlarının farklılık gösterdiğini, yaşlı öğretmenlerin, engel düzeyi düşük olan öğrencilerin normal okullarda eğitilmesi görüşünü desteklediklerini belirlemişlerdir. Bu araştırmanın bulgularını destekleyen bir çalışmada Breslow (1997) tarafından yapılmış ve yaş ile tutum arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte Altman'ın (1981) ilkökul öğretmenleriyle, Greiger ve Justen'in (1983) lise düzeyinde ve Lake'in (1978) özel eğitim öğretmenleri ile yaptıkları araştırmalarda yaş ile engellilere yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Akt. Sünbül ve Sargın, 2002: 14).

Temel'in (2000: 153) araştırmasında da öğretmenlerin hizmet yıllarına göre gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgular araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

5.1.14. Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersi Aldığı Yer

Öğretmenler özel eğitim ile ilgili dersi genellikle Üniversitelerde almış olup, hizmet içi programlarında ders alan öğretmenler azınlıktadır. Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeğinde eğitim alınan yer konusunda verilen, okul ve hizmet içi eğitim programları seçeneklerindeki okul kavramında kavram karmaşası yaşandığı düşünülmektedir. Bazı öğretmenlerin okul kavramını görev yaptığı okul olarak algılayabileceği değerlendirilmektedir.

Üniversitede Özel Eğitim dersi alan öğretmenler kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin daha olumlu görüşlere sahip olup kendilerini daha yeterli görmekte, uygulamanın öğretmenlere daha çok sorumluluk ve yük getirdiğini, problem davranışla daha çok karşılaştıklarını düşünmektedirler. Kişi ve kurumların tutumları ile uygulamanın kişilere etkileri alanlarında ise Hizmet içi programlarda ders alan öğretmenlerin görüşleri daha olumludur.

"Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimi" dersini alan öğretmenler ile almayanlar arasında kaynaştırma eğitimi uygulamaları hakkında genel görüşler farklılaşmasa da, uygulama sürecinde yapılması gerekenler konusunda ders alan grubun kendilerini daha yeterli algıladıkları bulgularına ulaşılmıştır (Temel, 2000: 154).

5.1.15. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi

Büyük yerleşim birimlerindeki okullarda görev yapan öğretmenler kaynaştırma eğitimi uygulamalarına daha olumlu bakmakta, uygulamayı uygulanabilir bulmakta

ve kendilerini daha yeterli görmekte-dirler. Buna destek hizmetlerine daha kolay ulaşabilmenin etkisinin olabileceği değerlendirilmektedir.

Uygulamaya karşı kişilerin tutumları, uygulamanın kişilere etkileri ve uygulamanın getirdiği sorumluluk ve yük ile öğretmenlerin karşılaştığı problem davranışlarla ilgili görüşleri okulların buldukları yerleşim birimlerine göre değişmemektedir.

5.1.16. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulama Yılı (Tecrübe)

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulama yılları ve tecrübeleri kaynaştırma eğitim uygulamalarına ilişkin tutum ve görüşlerinde farklılık yaratmamaktadır.

“Larrivee (1981) kaynaştırmaya karşı tutumların eğitim uygulama deneyimi ile ilişkili olmadığını ve ters yönde ilişkiler olduğuna işaret etmektedir. Oysa Pozar ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmadaki sonuçlar daha farklı bulgular ortaya koymuştur” (Aktaran: Temel, 2000: 153).

Temel’in çalışmasında da hizmet yılı, daha önce engelli bir çocukla çalışma ve ailesinde engelli bireyin olmasının, kaynaştırma ile ilgili görüşleri, önemli oranda etkilemediği ortaya çıkmıştır (Temel, 2000: 154).

5.1.17. Okutulan Sınıf

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttukları sınıfların kaynaştırma eğitim uygulamalarındaki tutumları, yeterlikleri, diğer kişi ve kurumların uygulamaya karşı tutumları, uygulamanın kişilere etkileri ve uygulamanın getirdiği sorumluluk ve yük ile öğretmenlerin problem davranışlarla karşılaşması ile ilgili görüşleri üzerinde etkisi saptanamamıştır.

5.2. Öneriler

5.2.1. İlk Öğretim Okullarında 2007-2008 eğitim/öğretim yılından itibaren e-okul sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistem ile gelişmeler, öğrenci özellikleri ve eğitime katılımlar güncel olarak izlenebilmektedir. Okul, sınıf ve öğrenci verilerine kolay erişilebilir olması eğitim sisteminin etkililiğini ve verimliliğini izleyebilme ve bu verilere dayalı politikalar oluşturulabilmesine imkân sağlayacaktır (Sabancı Üniversitesi, 2009: 28).

Uygulanmasına başlanan e-okul sisteminde kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik olarak, öğretmen yeterlikleri, kaynaştırma öğrencileri, uygulama sınıfları ve okul özelliklerinin takip ve kontrolünün yapılabileceği uyarlamaların yapılmasının uygulamanın başarısına oldukça katkı yapacağı düşünülmektedir.

Böylece;

- Kaynaştırma eğitimi uygulaması yapılan sınıflardaki öğretmenlerin yeterlikleri ile bu konudaki eğitim alma durumları kontrol edilebilecek, gerekirse uygulama yapılan sınıflarda, kaynaştırma öğrencisinin sınıfı ya da öğretmenin değişikliğine gidilebilecektir.
- Sınıfların mevcutları, sınıflarda bulunan kaynaştırma öğrenci sayıları ve kaynaştırma öğrencilerinin sınıflara eşit dağılımı sağlanabilecek ve kontrol edilebilecek, gerektiğinde uyarlamalara gidilebilecektir.
- Kaynaştırma eğitimi uygulaması yapılan okulun destek hizmetlerine ilişkin yeterliliği kontrol edilebilecek, rehber öğretmen olmayan bir okulda uygulama ihtiyacı olması durumunda rehber öğretmen atanmasına öncelik verilebilecek ya da gezici rehber öğretmen ile destek hizmeti sağlanabilecektir.

- Kaynaştırma öğrencileri için tarama, yerleştirme ve izlenmeler her aşamada takip edilebilecek, aksayan yönler anında tespit edilerek en erken uyarlamalar yapılabilecektir.
- Sistemde bulunan veli bilgilendirme servisi aracılığı ile ailelerin bilgilendirilme, eğitim ve katılımları sağlanabilecek, bunların kontrolü yapılabilecektir.
- Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri ile okulun ve öğretmenin etkin işbirliği her aşamada sağlanabilecek ve kontrol edilebilecektir.
- Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri ve okulların Bireyselleştirilmiş eğitim programlarında belirlenen akademik ve sosyal hedeflere ulaşma durumu takip edilebilecek ve karşılaştırılabilir, başarıların değerlendirilmesi belli bir esasa bağlanabilecektir.

5.2.2. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarı ile uygulanması için öğretmenlerin üniversitelerde ya da hizmet içi eğitim programlarında özel eğitim dersi almaları muhakkak sağlanmalı, bütün sınıf öğretmenlerinin ders alma durumuna bakılmadan kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin bilgi ve becerileri hizmet içi eğitim programları ile sürekli güncellenmelidir.

Hizmet içi eğitim programlarının etkililiği artırılarak öğretmenlerin yeterliği en üst seviyelere çıkarılmalıdır. Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanan öğretmenlerin yeterlikleri sağlandığı takdirde, kaynaştırma öğrencilerinin taramaları kolaylaşacak, öğretmenler bu öğrencileri hemen belirleyebilecek, Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerine yönlendirebilecektir. Böylece kurumlar arası işbirliği en erken şekilde sağlanabilecektir.

5.2.3. “Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmadaki artışın çok büyük bir bölümünün örgün eğitim sisteminin dışında kurumlar olarak kabul edilen özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden karşılandığı anlaşılmaktadır. Bu durum, engeli olanların toplumsal çevreden mümkün olan en az düzeyde ayrılarak eğitilmesi ilkesiyle de çelişmektedir. Etkili bir denetim ve izleme-değerlendirme mekanizması olmaması nedeniyle, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki eğitimin ne kadar etkili olduğu da bilinmemektedir. Kamuoyunda engeli olanlara devlet tarafından verilen eğitim yardımının bu merkezler üzerinden kötüye kullanılmasının kolay olduğu yönünde de bir izlenim oluşmaktadır” (Sabancı Üniversitesi, 2009: 37).

Ayrıca bu merkezler büyük yerleşim merkezlerinde yoğunlaşmakta, imkânı kısıtlı olan ve küçük yerleşim birimlerinde bulunan öğrenciler bu merkezlerden faydalanamamaktadır.

Özel eğitim konusunda Özel Sektör için ayrılan imkânların devlet kontrolündeki resmi okullara (rehber öğretmen, destek oda vs.) ve Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerine kaydırılması ile bu olumsuzlukların önlenebileceği ve bütün kaynaştırma öğrencilerine ulaşılarak daha iyi hizmet verilebileceği değerlendirilmektedir.

5.2.4. MEB’ lığı Strateji Geliştirme Başkanlığı 24.12.2005 Tarihinde 26033 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının ilgilendiren ve izin verilen akademik araştırmaların sonuçları değerlendirilmek üzere İl Milli Eğitim Müdürlüklerince alınmaktadır. Araştırma sonuçları ile uygulama sonuçlarının her eğitim döneminde değerlendirilerek kaynaştırma eğitim uygulama süreci, destek hizmetleri, öğretmen yeterlikleri ve hizmet içi eğitim programlarının içeriklerinin bu sonuçlara göre yapılandırılması ve düzenlenmesi gerekli görülmektedir.

Sucuoğlu’da (2004: 21) kaynaştırmanın en iyi şekilde uygulanmasını sağlayacak, ülke koşullarında en iyi şekilde uygulanabilecek pilot modellerin geliştirilmesi,

uygulanması ve gerekli değişikliklerin yapılarak uygulamaların yaygınlaştırılmasının önemini belirtmiştir. Ancak bu şekilde yürürlükte olan sistemde değişiklikler yapılabilecek ve yapılan yasal düzenlemeler uygulamaya geçirilerek engelli bireylerin gelişimlerini en üst düzeyde destekleyecek eğitim modelleri ve kaynaştırma sistemi geliştirilebilecek ve uygulanabilecektir.

5.2.5. İlköğretim seviyesinde öğrencilerin bütün ders kitapları Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanmaktadır. Bu kapsamda özel gereksinimli öğrencilere de normal ders kitaplarından verilmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin özür gruplarına göre ya da bireysel özelliklerine göre gereksinimlerini karşılayabilecek ilave kitap, araç ve gereçlerin Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanmasının uygulamaların başarısını etkileyeceği ve öğretmen tutumlarını olumlu yönde değiştirebileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, Gönül ve Kargın, Tevhide (1996). Kaynaştırma Eğitim Programlarına Anne Baba Katılımı. *Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (2), 7-24.
- Akkoyun, Ayşe K. (2007). *Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü Personelinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Balaban, Meltem, Yılmaz, Özlem ve Yıldızbaş, Füsün (t.y). Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. (<http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/568.pdf>)
- Battal, İbrahim (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Batu, Sema (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (4), 35-45.
- Batu, Sema, Kırcaali-İftar, Gönül ve Uzuner, Yıldız (2004). Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 33-50.
- Bilen, Ebru (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çuhadar, Yavuz (2006). *İlköğretim Okulu 1-5.Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi İle İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), (1992). Engellilerin Eğitimine İlişkin Genel Değerlendirme ve Model Önerileri, Engelliler İçin Eğitim Modelleri Geliştirme Projesi. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Enç, Mitat, Çağlar, Doğan ve Özsoy, Yahya (1981). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:95.
- Eripek, Süleyman (2004). Türkiye’de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 25-32.
- Gözün, Özlem ve Yıkılmış, Ahmet (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 65-77.
- Gözün, Özlem ve Yıkılmış, A. (2004). İlköğretim Müfettişlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 79-88.
- Güleç, Havize Ç. (1999). İlköğretim Okullarındaki Eğitimcilerin Özürlü Çocuklarla Normal Çocukların Kaynaştırıldığı Programlar Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (1).
- Güleç, Havize (2003). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Kaynaştırılmış Eğitim Programları Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Gürgür, Hasan (2005). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği İle Öğretim Yaklaşımının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güven, Didem (2009). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamalarına Katılan Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Güven, Yıldız ve Aydın, Aydan (2007). Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Akran Öğretimine İlişkin İlköğretim Öğretmenlerinin Görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 415-432.

İzci, Eyüp (2005). Sınıf Öğretmen Adaylarının “Özel Eğitim” Konusundaki Yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 106-114.

Kargın, Tevhide (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 1-13

Kırcaali-İftar, Gönül (1998). Özel Eğitim. S. Eripek (Ed.), *Kaynaştırma ve Özel Eğitim Hizmetleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yayınları, 17-26.
(<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1267/unite02.pdf>)

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara : MEB Yayınevi

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2007). *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Özel Eğitim*. Ankara

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2009). *Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2008-2009*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.

MEM (Milli Eğitim Müdürlüğü), (2008). *Özel Eğitimde Kaynaştırma*. Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitimi Geliştirme Faaliyetleri Komisyon Çalışması, Konya.

Metin, Nilgün, Güleç, Havize ve Şahin, Çavuş (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Almış Oldukları Hizmet İçi Eğitim Sonrasında Yeterliliklerinin Belirlenmesi. Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale. (<http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/279.pdf>)

Nizamoğlu, Nimet (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Orel, Aysel, Zerey, Zahide ve Töret, Gökhan (2004). Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1), 23-33

Önder, Mesut (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sınıf İçinde Yaptıkları Öğretimsel Uygulamaların Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Özsoy, Yahya (1992). İlköğretim Düzeyinde Özel Eğitimin Durumu, Sorun ve Çözümler. (193.140.216.63/19928YAHYA%20ÖZSOY.pdf -)

Sabancı Üniversitesi (2009). Eğitim İzleme Raporu 2008. İstanbul: Ersel, H.

Sarı, Hakan ve Bozgeyikli, Hasan (2003). Öğretmen Adaylarının Özel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi : Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 184-204

Sart, Hande Z., Ala, Hüseyin, Yazlık, Özlem ve Yılmaz, Fatma K. (2004) Türkiye Kaynaştırma Eğitiminde Nerede? : Eğitimciye Öneriler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildirileri. Malatya.

Sucuoğlu, Bülbin (1996). Kaynaştırma Programlarında Anne Baba Katılımı. *Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (2) 25-43.

- Sucuoğlu, Bülbin (2004) Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları : Yayınlar / Araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2) 15-23.
- Sucuoğlu, Bülbin, Ünsal, Pınar ve Özokçu, Osman (2004). Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Önleyici Sınıf Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2) 51-64.
- Sünbül, Ali, M., Sargın, Nurten (2002). Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Tutumlarının (Çeşitli Değişkenler Açısından) İncelenmesi. XII. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Yöntemler-Yaklaşımlar-Stratejiler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Şenel, Hatice G. (1996). Yetersizliği Olan ve Olmayan Gençlerin Yetersizliğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (2) 68-75.
- Temel, Fulya Z. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 148-155.
- TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu), (2006). Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 İkincil Analiz Raporu, Ankara.
(<http://www.ozida.gov.tr/>)
- Türkoğlu, Yusuf, K. (2007). *İlköğretim Okulu Öğretmenleriyle Gerçekleştirilen Bilgilendirme Çalışmaları Öncesi ve Sonrasında Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Vural, Murat (2008). *Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlamasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Betimlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı, Bolu.

Vural, Sezgin ve Yücesoy, Şerife (2003). Türkiye’de Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Hizmetlerin Yasal Yapılanmasında Avrupa Birliği’ne Uyum Çalışmalarının Yansımaları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 141-158

Yıkılmış, Nermin (2006). *İl Milli Eğitim Yöneticilerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı, Bolu.

Yigen, Sibel (2008). *Çocuğu İlköğretim Kademesinde Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden Anne-Babaların Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

EKLER

Ek-1: Türkiye’de Özürlülük Durumu

Ek-2: Genel Nüfus ve Engelli Nüfusun Eğitim Durumu

Ek-3: 2009-2010 Öğretim Yılı Kaynaştırma Öğrencisi Durumu

Ek-4: Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini
Belirleme Ölçeği

Ek-5: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi

Ek-1: Türkiye’de Özürlülük Durumu

	Toplam özürlü nüfus			Ortopedik, görme, işitme, dil ve zihinsel özürlü nüfus			Süreğen hastalığa sahip olan nüfus		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	12.29	11.10	13.45	2.58	3.05	2.12	9.70	8.05	11.33
Yaş Grupları									
0-9	4.15	4.69	3.56	1.54	1.70	1.37	2.60	2.98	2.20
10-19	4.63	4.98	4.28	1.96	2.26	1.65	2.67	2.72	2.63
20-29	7.30	7.59	7.04	2.50	3.34	1.74	4.80	4.24	5.30
30-39	11.44	10.43	12.42	2.56	3.18	1.95	8.89	7.26	10.46
40-49	18.07	15.15	21.08	2.65	3.29	1.99	15.43	11.86	19.09
50-59	27.67	22.56	32.67	3.23	3.73	2.74	24.44	18.83	29.94
60-69	36.96	31.60	42.02	5.14	5.65	4.65	31.82	25.95	37.37
70+	43.99	39.77	47.77	7.89	8.45	7.38	36.10	31.32	40.39
Bilinmeyen	11.68	6.30	14.17	0.34	0.53	0.25	11.33	5.77	14.09
Yerleşim Yeri									
Kent	12.70	11.38	13.99	2.20	2.60	1.81	10.49	8.78	12.18
Kır	11.67	10.69	12.63	3.16	3.74	2.59	8.50	6.95	10.04
Bölge									
Marmara	13.13	11.66	14.59	2.23	2.60	1.87	10.90	9.05	12.73
Ege	11.86	10.69	13.00	2.59	3.15	2.05	9.27	7.55	10.95
Akdeniz	12.16	11.15	13.15	2.60	2.99	2.21	9.56	8.16	10.93
İç Anadolu	12.52	10.78	14.23	2.60	3.01	2.20	9.92	7.77	12.03
Karadeniz	12.98	11.62	14.32	3.22	3.66	2.80	9.76	7.97	11.52
Doğu Anadolu	11.80	11.29	12.30	2.53	3.18	1.90	9.26	8.10	10.41
Güneydoğu Anadolu	9.90	9.86	9.94	2.72	3.45	1.99	7.18	6.41	7.96

Kaynak: ÖZİDA (Özürlüler İdaresi Başkanlığı), (2002), DİE Türkiye Özürlüler Araştırması, (Tablo-1.1.)

Ek-2: Genel Nüfus ve Özürlü Nüfusun Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Genel Nüfus			Engelli Nüfus		
	Sayı	%	Geçerli %	Sayı	%	Geçerli %
Okuryazar değil	7.764.060	11,3	12,9	604.945	34,1	36,3
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	12.037.120	17,5	20,1	247.642	14,0	14,9
İlkokul	21.738.553	31,7	36,2	549.681	31,0	33,0
İlköğretim	2.430.754	3,5	4,1	25.607	1,4	1,5
Ortaokul	4.499.685	6,6	7,5	87.257	4,9	5,2
Orta ve dengi meslek	156.146	0,2	,3	3.100	0,2	0,2
Lise	6.997.669	10,2	11,7	93.635	5,3	5,6
Lise ve dengi meslek	1.215.056	1,8	2,0	21.509	1,2	1,3
Yüksekokul veya fakülte	3.028.955	4,4	5,1	30.382	1,7	1,8
Yüksek lisans, doktora	108.454	0,2	,2	1.261	0,1	0,1
Ara Toplam	59.976.452	87,4	100,0	1.665.018	93,9	100,0
99	38.775	0,1		174	0,0	
0	8.607.332	12,5		107.112	6,0	
Toplam	68.622.559	100		1.772.305	100	

Kaynak: TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu), (2006).Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 İkincil Analiz Raporu, Tablo-4

Ek-3: 2009-2010 Öğretim Yılı Kaynaştırma Öğrencisi Durumu

Eğitim Türü	Okul Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğrenci Sayısı
Özel Eğitim Sınıfı	1.485	10.373	15.712
Kaynaştırma İlköğretim	12.079	34.914	71.142
Kaynaştırma Orta Öğretim	2.194	2.755	5.062
TOPLAM	15.758	48.042	91.916

Kaynak: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Müdürlüğü 2009-2010 Yılı Kurum ve Öğrenci Sayıları Tablosu.

Ek-4: Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği

Değerli Öğretmenim,

Sizlerin sınıfında kaynaştırma eğitimine gereksinim duyan öğrenciler bulunmaktadır. Dolayısıyla kaynaştırma eğitim uygulayıcısı olarak birinci elden deneyimlere sahipsiniz. Elinizdeki bu form sizlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştığımız güçlükleri paylaşmak için hazırlanmıştır. Yapacağımız bilimsel çalışmada bizlere vereceğiniz doğru ve samimi bilgiler çalışmanın objektifliği açısından oldukça önemlidir. Paylaşımlarınızda isim belirtilmeyecek ve başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Özlem CANKAYA
Selçuk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği;

1. Öğretmene Ait Kişisel Bilgiler;

Yaşı,	
Cinsiyeti,	
Hizmet Yılı,	
Kaynaştırma Eğitimindeki Yılı,	
Kaynaştırma Uygulama Eğitimi Alma Durumu,	
Kaynaştırma Eğitimi Nerede Aldığı, (Okul/Hizmet İçi)	
Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi, (Köy/Kasaba/İlçe/İl)	

2. Okula ve Sınıfa Ait Bilgiler;

Okutulan Sınıf	
Sınıf Mevcudu	
Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Öğrenci Sayısı	
Okulda Rehber Öğretmen (Var/Yok)	
Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlama Kurulu (V/Y)	
Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlanıyor mu? (E/H)	
Okulda Kaynak Oda (Var/Yok)	
Sınıf İçi Yardım (Var/Yok)	
Özel Eğitim Danışmanlığı (Var/Yok)	

3. Kaynaştırma Öğrencisine Ait Bilgiler;

	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci
Yaşı			
Cinsiyeti			
Özür Türü			
RAM'da Ayrı Eğitim Alıyor mu?			

4.Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Durumlar;

SIRA NO	KONU	OLDUKÇA İYİ	İYİ	ORTA	AZ	YETERSİZ
1	Kaynaştırma eğitimi mevzuatını bilme durumu,					
2	Kaynaştırma eğitimi mevzuatını takip etme durumu,					
3	Kaynaştırma eğitimi mevzuatının yeterlilik durumu,					
4	Mevzuatın uygulanabilirlik durumu,					
5	Özel gereksinimli öğrencilere uygun tanılama ve yerleştirme yapılma durumu,					
6	Özel gereksinimli öğrencilerin izlenme durumu,					
7	Özel gereksinimli öğrencinin kaynaştırma uygulamasından memnun olma durumu,					
8	Özel gereksinimli öğrenci ailelerinin kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sahibi olma durumu,					
9	Kaynaştırma eğitimi uygulayan öğretmenlerin aldığı eğitimin yeterliği durumu,					
10	Kaynaştırma eğitimi uygulayan öğretmenlere gerekli desteğin okul idaresi tarafından karşılanma durumu,					
11	Kaynaştırma eğitimi uygulayan öğretmenle işbirliğinin aileler tarafından karşılanma durumu,					
12	Kaynaştırma eğitimi uygulayan öğretmenin ihtiyaç duyduğunda gerekli destek hizmetlerini dışarıdan bulabilme durumu,					
13	Rehabilitasyon Araştırma Merkezleri ile iletişim ve işbirliğinin yeterliği durumu,					
14	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları hazırlama sürecinde ilgili kurumlardan yeterli yardımı alabilme durumu,					
15	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarının hazırlanması ve uygulanmasında zamanın yeterliği durumu,					
16	Kaynaştırma eğitimi için gerekli olan kitap, kaynak, araç, gereç ve materyallerin temin edilebilme durumu,					
17	Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarında belirlenen akademik ve sosyal hedeflerin öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun belirlenme durumu,					
18	Kaynaştırma eğitimi uygulamasında başarıların ölçme ve değerlendirme sisteminin uygun ve yeterliği durumu,					
19	Öğrencilerin, Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarında belirlenen akademik ve sosyal hedeflere ulaşma durumu,					
20	Okul ve sınıflardaki fiziki koşulların kaynaştırma eğitimine uygun olma durumu,					

5.Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Tutum ve Etkiler;

SIRA NO	KONU	OLDUKÇA OLUMLU	OLUMLU	ETKİSİ YOK	OLUMSUZ	OLDUKÇA OLUMSUZ
1	Kaynaştırma eğitime tabi olan öğrenci ailelerinin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları,					
2	Sınıfınızdaki normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları,					
3	Normal gelişim gösteren çocukların ailelerinin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları,					
4	Kaynaştırma eğitimini uygulayan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin olarak genel tutumları,					
5	Sınıfınızda derse giren branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları,					
6	Okul idaresinin kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları,					
7	Kaynaştırma eğitimi uygulamasının kaynaştırma öğrencisine etkisi,					
8	Kaynaştırma eğitimi uygulamasının sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencilere etkisi,					
9	Kaynaştırma eğitimi uygulamasının uygulayıcı öğretmenlere etkisi,					
10	Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerinden ilave destek eğitimi almasının öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine etkisi,					

6.Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmenlere Getirdiği İlave Durumlar;

S.N.	KONU	OLDUKÇA FAZLA	FAZLA	NORMAL	AZ	OLDUKÇA AZ
1	Öğretmenlere ek sorumluluk getirme durumu,					
2	Plan, uygulamada zaman ve çaba sarf etme durumu,					
3	Sınıf yönetiminde problem davranışla karşılaşma,					

7. Kaynaştırma Eğitimi uygulamalarına ilişkin ilave etmek istediğiniz düşünceleriniz;

Ek-5: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.42.00.19/ 42744
Konu : Araştırma izni

SELÇUK ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

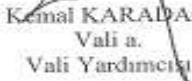
İlgi :24/09/2009 tarihli ve B.30.2.SEL.0.41.00.00-360 / 6092 sayılı yazı

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği bilim dalı Yüksek lisans öğrencisi Özlem ÇANKAYA' nın " İlköğretim I. Kademe Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi " konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen ve onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen araştırmanın, Konya İlinde Kaynaştırma eğitimi yapan ilköğretim okullarının Birinci kademesinde görevli sınıf Öğretmenlerine uygulanmasında sakınca görülmemektedir

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen nüshalar kullanılacak olup sonucun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir. Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini rica ederim.

EK:
1- Öğretmen Görüş Belirleme Ölçeği (3 sayfa)

Kemal KARADAĞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Abdülaziz Mah. Atatürk Cad. 42040 Meram/KONYA
Tel:0332 353 30 50 Faks:0332 351 59 40
Web : <http://konya.meb.gov.tr>
E-Posta : konyamem@meb.gov.tr

Strateji :
Bilgi: Murat HALİM
0332 353 30 50 (1186)
istatistik42@meb.gov.tr

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Özlem CANKAYA			
Doğum Yeri	DENİZLİ			
Doğum Tarihi	10 MAYIS 1985			
Medeni Durumu	Evli			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	İbrahim Çeçen İ.Ö.O.	İlkokul	Ağrı	1996
Ortaöğretim	Meram Anadolu L.	Ortaokul	Konya	2000
Lise	Meram Anadolu L.	Lise	Konya	2003
Lisans	Selçuk Üniversitesi	Snf. Öğr.	Konya	2007
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi	Snf. Öğr.	Konya	2010
Becerileri	Problem Çözme, Analitik Düşünme, Ekip Çalışması			
İlgi Alanları	Sinema, Tiyatro, Edebiyat			
İş Deneyimi	2007 / Devam- Hotamış Mehmetçik İ.Ö.O. Snf. Öğr. Karapınar / KONYA			
Aldığı Ödüller	Eğitim, öğretim, kültürel ve sosyal faaliyetler Karapınar İlçe M. E. Md. lüğü Teşekkür Belgesi (2009)			
Hakkımda bilgi için Önerebileceğim şahıslar	Doç. Dr. İsa KORKMAZ Karapınar İlçe Milli Eğitim Müdürü Bahri KİNİ			
Tel	0 332 255 00 40 / 0 506 300 24 08			
E-Posta				
Adres	Yazır M. Pehlivantaşı S. Akasya Evleri 15/8 Selçuklu/KONYA			